

Diverzantska dejstva 1945. godine

- Diverzantska akcija u naseljenom mestu
- × Diverzantska akcija na železničkoj pruzi
- H Diverzantska akcija na cesti i tt vezi
- * Diverzantska akcija na vojnom i privrednom objektu

0 50 100 KM

Diverzantska dejstva u narodnooslobodilačkom ratu i revoluciji naroda i narodnosti Jugoslavije bila su sastavni dio koncepcije vojnog i političkog rukovodstva narodnooslobodilačkog pokreta o načinu vođenja oružane borbe i otporu naoružanog naroda okupatorima, kvislinzima i kolaboracionistima i jedan od značajnih oblika partizanske taktike. Upravo zbog toga, intenzivna diverzantska dejstva odvijala su se tokom čitavog narodnooslobodilačkog rata na cjelokupnoj teritoriji Jugoslavije. Za diverzantska dejstva bile su osposobljene sve jedinice NOVJ (teritorijalne, operativne i specijalno obučene diverzantske), nosioci otpora u okupiranim gradovima i industrijskim centrima, pa i stanovništvo.

Mjesto, uloga, obim i karakteristike diverzantskih dejstava bili su, prije svega, opredjeljeni: ciljem i karakterom narodnooslobodilačkog pokreta (pravedan narodnooslobodilački rat i revolucija); vojnom i političkom koncepcijom rukovodstva narodnooslobodilačkog pokreta o načinu i oblicima vođenja oružane borbe; vojnostrategijskim i geopolitičkim položajem Jugoslavije u drugom svjetskom ratu, posebno na jugoistoku Evrope; mjerama koje su preduzimali okupatori u saradnji sa kvislinzima i kolaboracionistima radi slamanja narodnooslobodilačkog pokreta, iskorišćavanja prirodnih bogatstava Jugoslavije za vođenje rata i obezbjeđenja komunikacija i vojnih objekata.

Diverzantska dejstva su bila sastavni dio partizanske taktike u oružanom ustanku 1941/42, neposredno povezana sa razvojem oružanih snaga NOVJ, taktičkim, operativnim i strategijskim načelima vođenja oružane borbe u narodnooslobodilačkom ratu i revoluciji i u funkciji operacija na jugoslovenskom ratištu. Otuda se i diverzantska aktivnost, u pogledu snaga, sredstava, objekata i načina izvođenja diverzantskih dejstava, neprekidno usavršavala i dopunjavala — od manjih akcija diverzantskih grupa do diverzantskih operacija strategijskog značaja.

Pripreme za oružani ustanak naroda i narodnosti Jugoslavije odvijale su se u uslovima okupacije i aneksije dijelova teritorije, stvaranja brojnih kvislinških formacija i ustanova i njihovog inkorporiranja u okupacioni sistem. Sam početak oružanog ustanka imao je za okupacione sile (Njemačka, Italija, Bugarska i Mađarska) karakter strategijskog iznenađenja, upravo u momentu kada je njemačka Vrhovna komanda glavninu snaga usmjerila na istočni front — za slamanje sovjetskih oružanih snaga i otpora stanovništva. Istovremeno, narodnooslobodilački pokret je predstavljao iznenađenje i za kvislinške jedinice i ustanove i, u cjelini, za kontrarevolucionarne snage, koje su se stavile u službu okupatora. Osnov na kojem je izvršena diferencijacija društveno-političkih snaga na teritoriji Jugoslavije u oružanom ustanku 1941. bila je borba protiv okupatora. Narodnooslobodilački pokret, pod rukovodstvom KPJ, po cilju, karakteru, načinu i oblicima vođenja oružane borbe, po-

stao je dominantna snaga i, ujedno, jedini prirodni saveznik anti-fašističke koalicije. Već na samom početku oružanog ustanka Partija je, proglasima od 22. juna, 12. i 25. jula 1941, naglasila i internacionalističko obilježje narodnooslobodilačkog pokreta — pomoć Sovjetskom Savezu u velikom otadžbinskom ratu.

Okupacione, kvislinške i kolaboracionističke jedinice i ustanove su na cjelokupnoj teritoriji Jugoslavije, bez obzira na izvjesne specifičnosti i taktiziranja u pojedinim krajevima, preduzimale jedinstven sistem vojnih, političkih, propagandnih i psiholoških mjera prema pripadnicima narodnooslobodilačkog pokreta i stanovništvu u cjelini s ciljem da u samom korijenu slome svaku vrstu otpora i angažovanjem snaga i preduzimanjem represivnih mjera zaštite najosjetljivija mjesta i vitalne objekte od značaja za vođenje rata (komunikacije, industriju, privredne i druge objekte vojnog i ekonomskog značaja). Međutim, praksa narodnooslobodilačkog rata i ukupni efekti diverzantskih dejstava pokazali su da se neprijatelj, i pored preduzimanja sveobuhvatnih mjera, nije mogao efikasno obezbijediti. I pod najtežim okolnostima diverzantske grupe od svega nekoliko boraca prekidale su saobraćaj, veze, odsijecale neprijateljske garnizone, rušile industrijske, privredne i druge objekte. Jednom riječju, uništavano je sve ono što je okupatorima služilo za vođenje rata ne samo na jugoslovenskom već i drugim ratištima.

Još u pripremnom periodu oružanog ustanka, april—jul 1941, pod rukovodstvom vojnih komiteta, partijskih i skojevskih organizacija, na cjelokupnoj teritoriji Jugoslavije formiraju se i obučavaju udarne i diverzantske grupe, čija su jezgra sačinjavali članovi Partije i SKOJ-a. Sam početak oružanog ustanka obilježen je raznovrsnom i bogatom diverzantskom aktivnošću, koja je, pod rukovodstvom KPJ, organizovana, planirana i izvođena radi nanošenja udara po »najosjetljivijim tačkama okupatora«, razbijanja okupacionog i kvislinškog sistema vlasti i preuzimanja inicijative.

Po obimu, angažovanim snagama, objektima, načinu dejstva i ukupnim vojnim, političkim, materijalnim, propagandnim i psihološkim efektima, diverzantska dejstva su imala taktički, operativni i stratejski značaj. U oružanom ustanku su, u ukupnom obimu, intenzitetu, objektima dejstva i rezultatima, predstavljala značajan elemenat stratejske inicijative. Pored diverzantskih dejstava specijalno obučених diverzantskih, teritorijalnih i operativnih jedinica NOVJ, intenzivna diverzantska aktivnost se odvijala i u okupiranim gradovima, naročito u prvoj godini narodnooslobodilačkog rata. Stvaranjem oružanih snaga — NOVJ i slobodnih teritorija i porastom značaja jugoslovenskog ratišta u opštoj strategiji antifašističke koalicije, diverzantska dejstva su postala sastavni dio planiranja i izvođenja operacija širih razmjera na frontu i u pozadini neprijatelja. Jednu od najvećih diverzantskih operacija u drugom svjetskom ratu izvele su jedinice NOVJ u sadejstvu sa savezničkim vazduhoplovstvom od 1. do 7. septembra 1944, u kojoj je uzelo učešće preko 120.000 boraca.

Narodnooslobodilački pokret u Jugoslaviji u vrijeme priprema i pokretanja oružanog ustanka nije raspolagao vojnim snagama i ratnom tehnikom, što je postignuto u samom toku vođenja oružane borbe. Uporedo sa pripremama i pokretanjem oružanog ustanka, njegovim prerastanjem u opštenarodni oslobodilački rat i revoluciju i stvaranjem NOVJ pod rukovodstvom KPJ, za diverzantska dejstva su obučavane i stvarane diverzantske jedinice. Formirane su u sastavu teritorijalnih i operativnih jedinica NOVJ, pri vojnopozadinskim komandama i u okupiranim gradovima pod rukovodstvom partijskih i skojevskih komiteta, kao i samostalne diverzantske jedinice. Bila je razvijena gusta mreža povezivanja teritorijalnih, operativnih i specijalno obučanih diverzantskih jedinica NOVJ sa pripadnicima narodnooslobodilačkog pokreta u okupiranim gradovima, industrijskim centrima, naseljenim mjestima i neprijateljskim ustanovama i jedinicama. Aktivnu ulogu u izvođenju diverzantskih akcija imalo je i stanovništvo, vojnopozadinski organi, narodnooslobodilački odbori, partijske i skojevske organizacije.

Pomoć stanovništva je bila odlučujuća za razvoj i opstanak specijalno obučanih diverzantskih jedinica tokom čitavog narodnooslobodilačkog rata i postignute rezultate u izvođenju diverzantskih akcija. Ono je ne samo sklanjalo i prehranjivalo diverzante i snabdijevalo ih odjećom, obućom i diverzantskim sredstvima već je i neposredno učestvovalo u izvođenju akcija — presijecanju komunikacija u odbrani slobodne teritorije, davanju dragocjenih obavještenja o neprijatelju i vojnim objektima i obezbjeđenju pouzdanih vodiča. Upravo su opstanak i snabdijevanje diverzantskih jedinica na okupiranoj teritoriji (u gradovima, naseljenim mjestima, partizanskim bazama) omogućeni kroz saradnju diverzantskih jedinica, partijskih komiteta, vojnopozadinskih organa, narodnooslobodilačkih odbora i stanovništva.

Pored teritorijalnih, operativnih i specijalno obučanih diverzantskih jedinica NOVJ, i sve ostale strukture narodnooslobodilačkog pokreta — vojnopozadinski organi, okružni, sreski (kotarski) partijski komiteti, narodnooslobodilački odbori i nosioci otpora u okupiranim gradovima — aktivno su učestvovali u izvođenju diverzantskih akcija. U tom cilju su postojale diverzantske grupe takve organizacije i sastava da su svakog trenutka mogle pristupiti izvršenju brojnih zadataka. U okupiranim gradovima, industrijskim centrima i većim naseljenim mjestima formiran je veći broj diverzantskih grupa i mjesnih partizanskih desetina pod rukovodstvom partijskih komiteta, koje su stvarale nesigurnost kod neprijatelja.

Gotovo da i nije bilo mjesta na teritoriji Jugoslavije koje nije bilo pokriveno diverzantima — od nekoliko boraca diverzanata do Grupe diverzantskih odreda NOVJ — sa razgranatom mrežom saradnika narodnooslobodilačkog pokreta, koja ih je podržavala u izvođenju akcija i širenju propagande o ciljevima narodnooslobodilačkog rata ne samo među stanovništvom već i pripadnicima neprijateljskih jedinica. Stvarane su i obučavane veoma pokretljive

jedinice po grupama od svega nekoliko diverzanata, koje su se mogle brzo i gotovo neprimijetno, iz partizanskih baza, koncentrisati na određenom prostoru i mjestu i izvoditi diverzantske akcije u pozadini neprijatelja. Otuda je i razumljivo što se neprijatelj nije osjećao nigdje siguran. Može se zamisliti kakav su metež, nemir i nesigurnost kod neprijatelja unošeni prekidanjem veza, rušenjem željezničkih pruga, drumova, mostova, industrijskih postrojenja i objekata, nanošenjem gubitaka u živoj sili i ratnoj tehnici, razbijanjem okupacionog i kvislinškog sistema vlasti i nasilja.

Pored karakteristika zajedničkih za cjelokupno jugoslovensko ratište, postojale su i specifičnosti u pojedinim krajevima koje se, pored ostalog, ogledaju u formiranju i organizaciji snaga za diverzantska dejstva. Specifičnosti su bile uslovljene stepenom razvoja narodnooslobodilačkog pokreta i oblika oružane borbe, komunikativnošću i geostrategijskim pravcima, rasporedom objekata za diverzantska dejstva, neprijateljskih uporišta i jedinica.

Partizanski odredi na teritoriji Srbije, podijeljeni po četama, vodovima i desetinama, već od samog početka oružanog ustanka izvodili su diverzantske akcije istovremeno na više objekata. Početna iskustva partizanskih akcija pokazala su opravdanost i cjelishodnost postojanja manjih diverzantskih grupa u sastavu NOP odreda. Zbog toga se u sastavu partizanskih odreda, bataljona i četa formira jedna ili više diverzantskih grupa. U toku povlačenja glavnine partizanskih snaga iz zapadne Srbije do naročito izražaja su došle diverzantske grupe partizanskih odreda jugoistočne Srbije, na glavnim magistralama Beograd—Niš—Skoplje i Niš—Sofija. Tokom narodnooslobodilačkog rata održavana je praksa formiranja diverzantskih grupa, vodova i četa u sastavu teritorijalnih i operativnih jedinica NOVJ. Slična organizaciona struktura diverzantskih jedinica bila je i na teritoriji Makedonije, Kosova, Crne Gore, Bosne i Hercegovine. U Vojvodini je, pored diverzantskih grupa i vodova u teritorijalnim i operativnim jedinicama, novembra 1943. formiran Udarni diverzantski bataljon Glavnog štaba NOV i PO Vojvodine. Teritorija Slovenije tokom čitavog narodnooslobodilačkog rata bila je pokrivena minersko-diverzantskim grupama, vodovima i četama. Minersko-diverzantske jedinice, iako u sastavu teritorijalnih i operativnih, imale su potpunu inicijativu u pogledu planiranja i organizacije diverzija, izbora objekta i načina dejstva.

Pored postojanja diverzantskih grupa u okupiranim gradovima, industrijskim centrima, naseljenim mjestima, pri vojnopožadinskim organima, okružnim i kotarskim komitetima, teritorijalnim i operativnim jedinicama NOV, vojno i političko rukovodstvo narodnooslobodilačkog pokreta Hrvatske već na samom početku oružanog ustanka zauzelo je jasan stav: obučiti i formirati samostalne diverzantske jedinice kojima, po mogućnosti, pokriti cjelokupnu teritoriju. Početna iskustva partizanskog rata i postignuti rezultati potvrdili su, u cjelini, opravdanost ovakve orijentacije. Uporedo sa razvojem oružanih snaga — NOV i PO Hrvatske, tokom narodno-

oslobodilačkog rata, kroz akcije i na diverzantskim kursovima, obučavane su i formirane diverzantske jedinice, koje su polovinom septembra 1944. prerasle u Grupu diverzantskih odreda NOVJ od preko 1.000 diverzanata. Upravo su borci—diverzanti ovih jedinica postigli zapažene i najpotpunije rezultate na geostrategijskom savskom i dravskom pravcu i saobraćajnim magistralama Zagreb—Beograd, Zagreb—Rijeka i Zagreb—Split.

Osnovni način obuke diverzanata u narodnooslobodilačkom ratu bila je analiza vlastitih iskustava, na kojima je izgrađivana i usavršavana diverzantska taktika, U tom cilju redovno su održavani radni sastanci radi temeljne analize akcija i uočavanja propusta koji su se ispoljili. Na osnovu vlastitih iskustava, Vrhovni štab, glavni štabovi, štabovi teritorijalnih, operativnih i diverzantskih jedinica NOVJ razrađivali su i dostavljali uputstva jedinicama o načinu izvođenja diverzantskih akcija. Tako su na vlastitim iskustvima usavršavane taktika i tehnika diverzantskih akcija. Pored toga, u partizanskim bazama, pretežno na oslobođenoj teritoriji, organizovana je i obuka diverzanata na diverzantskim kursovima u trajanju od 5 do 20 dana. Svršeni slušaoci su bili jezgra za formiranje diverzantskih grupa u teritorijalnim i operativnim jedinicama i vojnoteritorijalnim organima i organizatori diverzantskih kurseva. Zahvaljujući blagovremenom obučavanju kadrova i korišćenju vlastitih iskustava, formirane su diverzantske jedinice osposobljene za diverzantska dejstva u okviru sadejstva na frontu, u neposrednoj i dubljoj pozadini neprijatelja i na privremeno okupiranoj teritoriji. Bio je razvijen i sistem obavještajne mreže za prikupljanje podataka o neprijatelju i objektima diverzantskih dejstava, kao i proizvodnja diverzantskih sredstava u improvizovanim radionicama na okupiranoj i oslobođenoj teritoriji.

Za masovno rušenje komunikacija, vojnih objekata, skladišta i baza neprijatelja, specijalno obučene diverzantske, teritorijalne i operativne jedinice NOVJ su oskudijevala u diverzantskim sredstvima i bile prinuđene da pronalaze najcjelishodnija rješenja u okviru vlastitih mogućnosti. Za diverzantske akcije su korišćena veoma različita sredstva: iz mjesnih izvora (priručna), ratnog plijena, izradom u partizanskim radionicama na oslobođenoj teritoriji i u okupiranim gradovima, korišćenjem neeksplodiranih avionskih bombi i artiljerijskih granata. Na početku oružanog ustanka nije se raspolagalo ni najminimalnijim količinama diverzantskih sredstava. Ali, zahvaljujući blagovremenim pripremama, pronicljivosti, inicijativi, akcijama na magazine, rudnike i skladišta radi snabdijevanja minsko-eksplozivnim i drugim sredstvima, kao i angažovanjem svih struktura narodnooslobodilačkog pokreta, postignuti su zapaženi rezultati u diverzantskim dejstvima. Budući da je, aktom o kapitulaciji jugoslovenske vojske, okupator preuzeo čitav vojni i privredni potencijal u svoje ruke, osnovni način snabdijevanja NOV i POJ naoružanjem, opremom, sanitetskim materijalom i diverzantskim (minsko-eksplozivnim) sredstvima, naročito u prvoj godini oružane

borbe, sastojao se u smišljeno organizovanim i izvedenim diverzantskim akcijama na privredne objekte, komunikacije, skladišta i baze. Tek od druge polovine 1943. godine, zahvaljujući sveukupnim rezultatima jedinica NOVJ, porastu strategijskog značaja jugoslovenskog ratišta i pojačanom interesovanju saveznika za narodnooslobodilački pokret, saveznici su otpočeli sa isporukom diverzantskih sredstava iz vojnih baza na području Sredozemlja i neke krajeve Jugoslavije.

Objekti diverzantskih dejstava u narodnooslobodilačkom ratu bili su veoma raznovrsni: komunikacije, centri veze, skladišta oružja, municije, ratnog materijala i hrane, aerodromi, privredni objekti, brodogradilišta, mostovi na željezničkim prugama i cestama, električni dalekovodi i centrale, telefonsko-telegrafske veze, vodovodna mreža i dr. Diverzantske akcije u gradovima su bile oblik otpora koji je zahtijevao široko razgranatu mrežu ilegalnih veza i saradnika narodnooslobodilačkog pokreta. Izvođene su pod veoma otežanim okolnostima i uz znatne žrtve. Pokazalo se cjelishodnijim i opravdanijim ubacivanje, putem ilegalnih veza, specijalnih diverzantskih grupa u okupirane gradove, koje su kod neprijatelja na svakom koraku stvarale strah i potpunu nesigurnost. Najuspješnije i najobimnije diverzantske akcije sa najpotpunijim rezultatima izvedene su na željezničkim prugama i objektima na njima.

Diverzantskim dejstvima po najosjetljivijim mjestima okupatora — objektima od taktičkog, operativnog i strategijskog značaja — postignuti su višestruki rezultati: neprijatelj je, uslijed organizovanog, planskog i sistematskog izvođenja diverzantskih dejstava na cjelokupnoj teritoriji Jugoslavije i njihovog sinhronizovanja po objektima, prostoru i vremenu, bio prinuđen da već od početka oružanog ustanka kontinuirano povećava snage za obezbjeđenje, umanjuje manevarsku sposobnost jedinica i na taj način prelazi u defanzivu; odsijecanjem garnizona, usporavanjem, otežavanjem, pa i onemogućavanjem prebacivanja trupa, ratne tehnike i materijala, kao i snabdijevanja okupatorskih i kvislinških jedinica i ustanova neophodnim sredstvima, dovelo je do gubljenja klasične granice između fronta i pozadine; uništavanjem komunikacija i objekata na njima, industrijskih i rudarskih postrojenja u znatnoj mjeri je umanjena eksploatacija sirovina za potrebe vođenja rata; u toku priprema i izvođenja okupatorsko-kvislinških operacija na slobodnu teritoriju, glavne snage i uporišta narodnooslobodilačkog pokreta, diverzantskim dejstvima, usklađenim sa taktičkim, operativnim i strategijskim zadacima jedinica NOVJ, ometan je, usporavan i onemogućivan manevr neprijatelja i na taj način osujećeni njegovi planovi; saobraćaj, industrijski objekti, štabovi, centri veze i drugi elementi borbenog poredka neprijatelja bili su veoma osjetljivi na dejstva i manjih diverzantskih grupa.

U pogledu načina izvođenja, diverzantska dejstva u narodnooslobodilačkom ratu su podrazumijevala skup mjera (rukovođenja, planiranja, pripreme i organizacije sadejstva) i veoma različitih po-

stupaka u toku akcija, koje su preduzimali Vrhovni štab, glavni štabovi, štabovi teritorijalnih, operativnih i specijalnih diverzantskih jedinica NOVJ, partijski komiteti i vojnopozadinski organi, uz pomoć i podršku stanovništva.

Prema tome, diverzantska aktivnost se, uzeto u cjelini, zasnivala na tri osnovna elementa: prvo, planiranju i organizaciji diverzantskih dejstava; drugo, sadejstvu specijalnih diverzantskih, teritorijalnih i operativnih jedinica NOVJ; treće, neposrednoj 'pripremi i izvođenju akcija.

Specifičnost diverzantskih dejstava u narodnooslobodilačkom ratu se, pored ostalog, sastojala i u tome što su u velikom broju akcija neposredno, pored boraca—diverzanata, učestvovali komandiri, komandanti, politički komesari i sekretari partijskih i skojevskih organizacija teritorijalnih, operativnih i specijalnih diverzantskih jedinica NOVJ.

Zbog toga je cjelokupna diverzantska aktivnost u narodnooslobodilačkom ratu bila jedinstven proces planiranja, organizacije, pripreme i izvođenja diverzantskih akcija u koji je bio aktivno uključen komandni i borački sastav — od vrhovnog vojnog i političkog rukovodstva do svakog pripadnika narodnooslobodilačkog pokreta.

Uporedom sa razvojem narodnooslobodilačkog rata i oružanih snaga — NOVJ, divizije su od jednostavnijih i manjih akcija preasle u složenija — diverzantska dejstva, pa i diverzantske operacije širih razmjera. Prirodno je da se partizanska taktika diverzantskih dejstava, koja se zanimala prije svega na vlastitim iskustvima, mijenjala, dopunjavala i usavršavala.

Praksa narodnooslobodilačkog rata je dala novi koncept u rukovođenju, planiranju i organizaciji diverzantskih dejstava i bogatstvo formi i postupaka u njihovom neposrednom realizovanju, koji su odgovarali datim uslovima i vlastitim stečenim iskustvima. To je za neprijateljske štabove, pripremane isključivo za izvođenje bitaka i operacija po »utvrđenim pravilima«, bio potpuno nov oblik partizanskog načina ratovanja. Otuda je i razumljivo nastojanje neprijatelja da izučava partizansku diverzantsku taktiku i pronalazi mjere radi osujećenja, onemogućavanja i umanjivanja efekata ovog oblika masovne borbe.

Diverzantska dejstva u narodnooslobodilačkom ratu su planirana, organizovana i pripremana na svim nivoima rukovođenja i komandovanja — od Vrhovnog i glavnih štabova do štabova teritorijalnih, operativnih i specijalnih diverzantskih jedinica NOVJ, kao i u svim ostalim vojnim i političkim strukturama narodnooslobodilačkog pokreta (vojnopozadinskim organima, partijskim i skojevskim komitetima, narodnooslobodilačkim odborima i narodnooslobodilačkom pokretu u okupiranim gradovima).

Specifičnost diverzantskih dejstava u narodnooslobodilačkom ratu, u odnosu na dotadašnja iskustva i praksu drugog svjetskog rata, sastojala se i u tome što je, pored sveobuhvatnog planiranja i organizacije akcija na svim nivoima rukovođenja i komandovanja,

bila zastupljena puna inicijativa boraca i štabova partizanskih jedinica u pogledu izbora objekata, vremena napada i taktičkih postupaka. Otuda i bogatstvo formi u planiranju, organizaciji, pripremi i izvođenju diverzantskih dejstava.

Planiranje i organizacija diverzantskih dejstava na svakoj etapi narodnooslobodilačkog rata počivali su, prije svega, na opštoj ideji vojnog i političkog rukovodstva narodnooslobodilačkog pokreta o načinu i oblicima vođenja oružane borbe i bili su usklađeni, po cilju, mjestu i vremenu, sa taktičkim, operativnim i strategijskim zadacima NOVJ. Pored toga, planiranje diverzantskih dejstava zasnivalo se na temeljnoj procjeni situacije (rasporeda neprijatelja i objekata napada, odnosa snaga, prostora i vremena), obučenosti diverzanata, materijalnom obezbjeđenju, moralno-psihološkim i bezbjednosnim pripremama i organizaciji sadejstva specijalno obučених diverzantskih, teritorijalnih i operativnih jedinica NOVJ. Pored standardnih vojnih i političkih priprema u partizanskim bazama, od posebnog značaja bilo je povezivanje diverzanata sa partizanskim partijskim radnicima, obavještajcima, narodnooslobodilačkim odborima, ilegalnim punktovima na željeznicama, rudnicima i industrijskim centrima i obezbjeđenje vodiča. Teritorijalne, operativne i specijalne diverzantske jedinice su, zahvaljujući vezama narodnooslobodilačkog pokreta u okupiranim gradovima, industrijskim centrima, na željeznici i rudnicima, kao i stanovništva u cjelini, obavještavane o svim promjenama kod neprijatelja: rasporedu posada, vaterenih tačaka, stražarskih mjesta, u koje vrijeme i u kom pravcu se kreću vozovi i koliko se zadržavaju u stanicama i si. Od odvažnih, pripremljenih i uvježbanih diverzanata neprijatelj se, i pored preduzimanja opsežnih mjera i angažovanja izrazito jakih snaga za obezbjeđenje objekata, ustanova i jedinica, nije mogao efikasno obezbijediti tokom čitavog rata.

Sadejstvo specijalno obučених diverzantskih, teritorijalnih i operativnih jedinica NOVJ planirano je i organizovano na svim nivoima rukovođenja i komandovanja. Prema obimu i angažovanim snagama, objektima i ukupnim rezultatima, karakteristikama i nivou planiranja diverzantskih dejstava, sadejstvo je organizovano i realizovano u taktičkim, operativnim i strategijskim razmjerama.

Praksa narodnooslobodilačkog rata je pokazala da su efekti diverzantskih dejstava — moralni, vojni, politički i psihološki — umnogome zavisili od organizovanog sadejstva specijalnih diverzantskih, teritorijalnih i operativnih jedinica, što je postignuto obukom i formiranjem diverzantskih jedinica u svim strukturama oružanih snaga, kao i samostalnih, podrške stanovništva i usklađenosti diverzantskih dejstava sa operativno-taktičkim zadacima jedinica u toku izvođenja operacija. Planiranje sadejstva se zasnivalo na koncepciji vojnog i političkog rukovodstva narodnooslobodilačkog rata o vođenju oružane borbe, procjeni odnosa snaga, jačine, sastava, rasporeda i namjere neprijatelja, kao i samoinicijativi diverzantskih jedinica u pogledu izbora objekta, vremena napada i taktičkih po-

stupaka. Organizovano sadejstvo u toku diverzantskih dejstava pretstavljalo je obučenost manjih diverzantskih grupa, iznenađenje, brzinu izvođenja diverzantskih akcija, organizovanje obavještajne mreže i vodiča, primjenu raznovrsnih diverzantskih sredstava i taktičkih postupaka i jednovremeni napad na više objekata, kada je budnost neprijatelja najslabija.

U pogledu angažovanja snaga, primjene sredstava, objekata i načina diverzantskih dejstava u narodnooslobodilačkom ratu postoje dva perioda: prvi, od početka oružanog ustanka do stvaranja NOVJ kada se, uporedo sa razvojem oružanih snaga, pronalaze najpogodniji i najejelishodniji metodi izvođenja diverzantskih dejstava; drugi, od stvaranja NOVJ do konačnog oslobođenja u kojem, na osnovu stečenih iskustava, diverzantska dejstva postaju sastavni dio planiranja i izvođenja operacija. Iskustva narodnooslobodilačkog rata upućuju na tvrdnju da su rezultati diverzantskih dejstava združenih jedinica zavisili od prikupljenih obavještajnih podataka o jačini i rasporedu neprijateljevih posada, proračuna vremena potrebnog jedinicama za kretanje do objekta, ostvarenog iznenađenja i sadejstva, jednovremenog napada svih jedinica, izvršenja diverzantske akcije, spriječavanja ili otežavanja intervencije i izvlačenja nakon izvršenog zadatka.

Kada je neprijatelj u znatnoj mjeri ojačao sistem obezbjeđenja važnijih objekata, kojima je pristup bio gotovo nemoguć, diverzantska dejstva postaju sastavni dio ofanzivnih operacija jedinica NOVJ. Gotovo čitavo jugoslovensko ratište bilo je pokriveno diverzantskim jedinicama — grupama, vodovima i četama — koje su imale priličnu samostalnost u izboru objekta i vremena napada ili su dobijale zadatak od štabova divizija i brigada. Prikupljeni su tehnički podaci za sve značajne objekte na operativnom prostoru korpusa i zona, što je omogućavalo diverzantima pripremu u pogledu određivanja načina izvođenja akcija, posebno proračuna eksploziva. U ovim operacijama učestvovala su snage jačine divizije.

Veliki broj primjera diverzantske prakse narodnooslobodilačkog rata rječito potvrđuje da su i sa manjim snagama, grupom diverzantata, uvježbavanim i vješto vođenim — čak bez gubitaka — postizani krupni rezultati.

Pored vojnog, političkog i materijalnog efekta, diverzantska dejstva su imala veoma negativan moralno-psihološki uticaj na neprijatelja, a pozitivan na borce, stanovništvo i uopšte simpatizere narodnooslobodilačkog pokreta.

Neprijatelj se, i pored preduzetih mjera obezbjeđenja, nije osjećao sigurnim ni na jednom mjestu, što je kod njega stvaralo posebno stanje iščekivanja, nesigurnosti, neizvjesnosti, straha i panike. U okupiranim gradovima su ginuli agenti i stražari, rušeni vojni objekti i centri veze, likvidirani i zarobljavani neprijateljski štabovi i komande, uništavani vojni park i skladišta. Neprijatelj se gotovo nigdje nije osjećao sigurnim. Iznenađenje diverzantata je kod njega stvaralo paniku. Cesto se dešavalo da je grupa gotovo

nenoružanih partizana, ali odvažnih, hrabrih, snalažljivih i samoinicijativnih, zarobljavala kopletne neprijateljske posade. Prekidanjem komunikacija i odsijecanjem garnizona i posada, neprijatelju je otežan položaj i onemogućeno snabdijevanje hranom, odjećom, obućom i naoružanjem i po nekoliko dana. Glad, neobaviještenost, nesigurnost i neizvjesnost nagrizali su njegov moral i stvarali posebno stanje iščekivanja i nepovjerenja u vlastite snage. Na otvorenoj pruži dizani su u vazduh i zaustavljani vozovi, zarobljavane kompletne posade, na drumovima zasjednim akcijama presretane neprijateljske auto-kolone.

Zahvaljujući sveobuhvatnim vojnim i političkim pripremama narodnooslobodilačkog pokreta, koje su pod rukovodstvom vojnih i partijskih komiteta sprovedene na cjelokupnoj teritoriji Jugoslavije u periodu april—jul 1941, i antiokupatorskom raspoloženju koje je zahvatilo široke slojeve stanovništva, sam početak oružanog ustanka je nagovijestio masovni udar naoružanog naroda po svim tačkama okupacionog sistema radi njegovog razbijanja i istovremeno unio strah, nemir i nesigurnost okupacionih komandi, štabova i posadnih trupa.

U gotovo svim većim gradskim i industrijskim centrima — od Maribora i Ljubljane do Skoplja, Zagreba, Karlovca i Splita do Beograda — udarne i diverzantske grupe su palile vojna skladišta i garaže, minirale objekte vojne industrije, centre veze i postrojenja saobraćaja, ubijale agente i funkcionere okupacionog i kvislinškog sistema vlasti i spasavale komuniste i druge patriote koji su pali u ruke neprijatelja.

Istovremeno, borci partizanskih odreda, bataljona i četa ispoljili su punu aktivnost u presijecanju komunikacija i veza između okupatorskih i kvislinških garnizona, uporišta i posada i uništavali okupatorsko-kvislinški sistem vlasti.

Povezanost narodnooslobodilačkog pokreta u okupiranim gradovima, industrijskim centrima i većim naseljenim mjestima sa partizanskim jedinicama, njihova sinhronizovana aktivnost u pogledu veza i obavještenja o pokretu i namjerama neprijatelja, mjesta i načina izvođenja diverzantskih akcija unosili su neizvjesnost i nesigurnost kod pripadnika okupacionih i kvislinških jedinica i ustanova.

Prerastanjem oružanog ustanka u opštenarodni oslobodilački rat naroda i narodnosti Jugoslavije, diverzantska dejstva, po angažovanim snagama, objektima, obimu i načinu izvođenja, postaju složenija i sveobuhvatnija. Neprijatelja su gotevo na svakom mjestu — u uporištima, napadu, odbrani, pokretu ili obezbjeđenju — obuzimali strah i panika od iznenađenja, posebno u toku prevoženja transportnim vozovima. Ne tako rijetko, bilo je slučajeva da su se kompletne posade na željezničkim stanicama, transportnim vozovima aerodromima, industrijskim objektima, bazama i skladištima, bez ispaljenog metka, predavale partizanima.

Smišljeno planirane, organizovane i vješto izvedene, diverzantske akcije su imale izuzetno povoljan moralno-psihološki uticaj na pripadnike narodnooslobodilačkog pokreta i stanovništvo u cjelini, naročito u pokretanju oružanog ustanka. One su, pored ostalog, ulijevale uvjerenje kod boraca i naroda da se neprijatelju može suprotstaviti znalački organizovanim diverzantskim akcijama i nanijeti mu znatne gubitke ne samo u vojnom i materijalnom već i moralno-psihološkom pogledu. Od samoukih i ratnoj vještini nevičnih boraca-diverzanata, kroz akcije, diverzantske kurseve, moralno i političko vaspitanje, kolektivni duh i odgovornost, izrasla je plejada vrsnih boraca-diverzanata, komandira, komandanata, političkih komesara i partijskih rukovodilaca. Rezultati diverzantskih dejstava — vojni, politički, moralni i psihološki — bili su jedno od veoma efikasnih sredstava propagande političkog i vojnog rukovodstva narodnooslobodilačkog pokreta među borcima i stanovništvom, kod saveznika i neprijatelja. Jer, kao što je poznato, svaka akcija je, pored vojnog, imala ujedno i politički značaj.

U pogledu izbora objekata, mjesta, vremena i načina izvođenja akcija inicijativa se nalazila u rukama diverzanata i veoma rijetko se događalo da im neprijatelj nametne borbu. Svaka uspješno izvedena akcija je sa svoje strane ulijevala povjerenje boraca i starješina u vlastite snage i mogućnosti, stvarala motivaciju i volju za najveća naprezanja, doprinosila emocionalnom prilagođavanju na najteže uslove partizanskog rata i jačanju psihofizičkih sposobnosti — izdržljivosti, hrabrosti, odlučnosti, snalažljivosti, samoinicijative, humanosti i odanosti. Tu i leži objašnjenje kako su borci-diverzanti i pored krajnje nepovoljnih uslova — zamor, glad, hladnoća, skromna diverzantska sredstva, naporni marševi po nekoliko desetina kilometara i dr. — izvršavali i najsloženije zadatke i podnosili natčovječanske napore i uspješno savladivali strah, paniku, neuroze i druga psihofizička opterećenja.

Radi osujećenja, suzbijanja i onemogućavanja partizanskih diverzantskih akcija neprijatelj je konstantno tokom čitavog rata preduzimao sveobuhvatne vojne, političke, propagandne i represivne mjere ne samo prema pripadnicima narodnooslobodilačkog pokreta već i stanovništvu. Opravdano se nameće pitanje — kako su borci, pa i stanovništvo, u tim veoma otežanim i složenim uslovima ostali otporni prema brojnim ratnim iskušenjima i psihofizičkim opterećenjima?

Poznati i navedeni objektivni i subjektivni faktori izgrađivanja visoke moralno-političke svijesti, jačanja borbenog morala i jedinstva jedinica NOVJ i stanovništva — pravedni cilj i karakter narodnooslobodilačkog rata i revolucije, patriotizam, bliska i čvrsta povezanost boraca i stanovništva, **partijsko**-politički i propagandni rad partijskih, skojevskih i omladinskih organizacija, kolektivni duh i drugarstvo, partijsko-politički i kulturno-zabavni život, obučenost, hrabrost, samoinicijativa i odlučnost — i efekti diverzantskih akcija pozitivno su uticali na psihofizičku stabilnost boračkog i starje-

šinskog sastava. Kod diverzanata je stvarano uvjerenje da se neprijatelj može tući na svakom mjestu izborom pogodnog objekta, vremena i načina dejstva.

Praksa narodnooslobodilačkog rata 1941—1945. pokazala je da su diverzantska dejstva bila sastavni dio taktike, operatike i strategije oružane borbe i oblik otpora naoružanog naroda. U cjelini, podrazumijevala su sistem vojnih, političkih, propagandnih i psiholoških mjera planiranja i organizacije, obuke i priprema, pokreta i raznovrsnih oblika i načina dejstva teritorijalnih, operativnih i specijalno obučanih diverzantskih jedinica NOVJ uz podršku stanovništva i u sadejstvu sa vojnopozadinskim organima, pripadnicima narodnooslobodilačkog pokreta u okupiranim gradovima i industrijskim centrima, na željezničkim stanicama i neprijateljskim posadama.

Kada je riječ o načinu izvođenja diverzantskih akcija u narodnooslobodilačkom ratu, potrebno je napomenuti da su osnov na kojem su se zasnivala diverzantska dejstva bili stvaralaštvo i samoinicijativa. Stoga je gotovo svaka akcija sadržavala u sebi i elemente originalnih rješenja. Međutim, već prva stečena iskustva su dala dragocjene pouke — da su to u većini slučajeva brze, iznenadne i složene akcije kombinovane sa napadom i zasjedom koje, pored planiranja, organizacije, obuke, moralnih i psiholoških priprema, organizovanog sadejstva i materijalnog obezbjeđenja, zahtijevaju svestranu procjenu rasporeda objekata i neprijateljski snaga, prilaznih pravaca, tajnosti, bezbjednosti i konspirativnosti priprema i pokreta izbjegavajući susret sa neprijateljem i razradu taktičkih varijanti i postupaka, posebno obezbjeđenja od intervencije neprijatelja u toku izvršenja zadataka. Pokazalo se da je uspostavljanje veza i kanala sa punktovima narodnooslobodilačkog pokreta u gradovima, naseljenim mjestima, industrijskim i drugim objektima umnogome olakšalo izvršavanje zadataka i postizanje što potpunijih rezultata. Najefikasnije vojne, političke, moralne i psihološke rezultate su postizale obučene i pripremljene diverzantske grupe visokog borbenog morala i psihofizičke stabilnosti, koje su kroz međuprostore borbenog poretka, obezbjeđenja i patrole neprijatelja ubacivane u centre veze, baze, privredne i saobraćajne objekte i iščezavale određenim i obezbjeđenim pravcima.

Kao što je poznato, diverzantska dejstva su primjenjivana u različitom smislu i obliku gotovo u svim ratovima. Kroz istraživanja došli smo do zaključka da se najoptimalniji rezultati postižu u nacionalnooslobodilačkim i revolucionarnim ratovima, uz podršku stanovništva. O tome svjedoče i iskustva diverzantskih dejstava u narodnooslobodilačkom ratu 1941—1945. To se ogleda prije svega u postignutim sveukupnim rezultatima, angažovanim snagama i sredstvima, objektima i načinu izvođenja. Zbog toga navodimo samo neke brojne podatke o istraženim i utvrđenim rezultatima diverzantskih dejstava u narodnooslobodilačkom ratu.

Prema izvorima različitog porijekla, u Hrvatskoj je u toku narodnooslobodilačkog rata 1941—1945. godine izvedeno 4.155 akcija kojima su pruge oštećene na 6.163 mjesta u dužini od 200 km i 186 m. Pri tome je uništeno ili oštećeno 160 stanica, 72 magacina, 5.989 telefonskih stubova, 82 km i 118 m telefonske žice, 166 skret-nica, 38 skretničkih srca, 2 signalna uređaja, 49 bunkera, 45 drve-nih, 128 betonskih i 69 gvozdениh mostova, 10 podvoznjaka, 37 pro-pusta, 1 vijadukt, 125 oklopnih, 886 teretnih i 216 putničkih vozova. Uništeno je 35 oklopnih i 362 obične lokomotive, 107 oklopnih i 1.681 obični vagon, 24 cisterne, a oštećeno 77 oklopnih i 347 običnih lokomotiva, 331 oklopni i 2.206 običnih vagona.⁶³⁵

Željeznički saobraćaj je u prosjeku bio u prekidu 467 dana, tj. godinu i 102 dana (1941. godine — 12 dana, 1942. godine 55 dana, 1943. godine 124 dana, 1944. godine 192 dana i 1945. godine — 84 dana). Na glavnim magistralnim prugama trajanje prekida od 1941. do 1945. godine iznosilo je u časovima: Zagreb—Beograd 6.479 ča-sova (270 dana), Zagreb—Rijeka 17.631 čas (734 dana), Ogulin—Split 22.220 časova (925 dana).⁶³⁶

Ukupno je na željezničkim prugama porušeno 3.136 objekata (1941. godine — 34, 1942. godine 224, 1943. godine 825, 1944. godine — 1.471, 1945. godine 582).⁶³⁷

Prema neprijateljskim izvorima, tokom narodnooslobodilačkog rata 1941—1945. uništeno je: 1941. godine 9 lokomotiva i 107 va-gona, 1942. godine 155 lokomotiva i 900 vagona, 1943. godine 373 lokomotive i 2.806 vagona, 1944. godine 696 lokomotiva i 4.346 va-gona, 1945. godine 166 lokomotiva i 2.032 vagona. Prema navedenim podacima, u periodu 1941—1945. uništeno je 1.999 lokomotiva i 10.191 vagon. Evidentirano je, pored drugih načina i oblika diver-zantskih akcija i napada na železničke kompozicije, 965 miniranja (1941. godine 23, 1943. godine 66, 1943. godine 372, 1944. godine 440, 1945. godine 64).⁶³⁸

U Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini u toku narodnooslobodilačkog rata 1941—1945, prema istraženim podacima, na željezničkim sta-nicama i objektima željezničkog saobraćaja u gradovima i naselje-nim mjestima izvedeno je 9.829 akcija.⁶³⁹ Od 1. januara 1943. do maja 1945. neprijatelj je evidentirao na željezničkom saobraćaju 15.753 diverzantske akcije.⁶⁴⁰

U toku narodnooslobodilačkog rata u Sloveniji od ukupno 1.380 km željezničke linije bilo je porušeno 250 km, a od 35 tunela 7 oštećeno. Od 60 mostova raspona preko 35 m onesposobljeno je 25 (među kojima 152 m dug vijadukt kod Zalne u Dolenjskoj, 151 m betonski most u Zidanom Mostu, 184 m most preko Save u Litiji,

⁶³⁵ AVII, fond NOP-a, reg. br. 2a/3-3, k. 21; reg. br. 18-1, k. 121.

⁶³⁶ AVII, fond NDH, reg. br. 3/2-1, k. 206.

⁶³⁷ AVII, fond NOP-a, reg. br. 28/1-1, 28/2-2, k. 21A.

⁶³⁸ AVII, fond NDH, reg. br. 1-3-1, 2/3-1, 3/3-1, 4/3-1, 5/3-1, k. 206.

⁶³⁹ Isto, reg. br. 28-1, k. 21A.

⁶⁴⁰ Isto, reg. br. 7/3-15, 8/3-12, k. 206.

105 m Stampetov most kod Verda, 102 m vijadukt kod Gornjeg Doliča u Štajerskoj, most preko rijeke Soče kod Solkana, preko rijeke Drave u Mariboru i dr), dok je porušeno 206 manjih mostova.⁶⁴¹

Diverzantsko-minerske grupe i jedinice NOV Slovenije izvele su preko 2.150 diverzantskih akcija, od kojih gotovo polovinu u 1944. godini, kada se intenzivna diverzantska aktivnost odvijala na cjelokupnoj teritoriji Slovenije. Najveći broj diverzantskih akcija je izveden na željeznici — 917, telefonsko-telegrafskim vezama 379, elementima elektrosistema 181, u rudnicima 31, na privrednim i vojnim objektima 153 i na cestama 298. Na putevima i u garažama bila su uništena 192 motorna vozila. Od 917 izvedenih diverzantskih akcija na željezničkom saobraćaju, 760 puta je miniran kolosijek, 85 akcija je izvedeno na željezničkim mostovima, 68 puta su bile minirane željezničke stanice, ložionice, vodne pumpe i drugi tehnički uređaji na željeznici, dok su 4 akcije izvedene u tunelima.

Analizom diverzantskih dejstava u oslobodilačkom ratu i revoluciji naroda i narodnosti Jugoslavije dolazi se do zaključka da je vrhovni komandant NOV i POJ Tito u svakoj etapi stvarao i realizirao cjelovit i originalan koncept partizanske taktike. Titova originalnost u partizanskoj taktici se, prije svega, zasnivala na: korišćenju iskustava oslobodilačkih ratova i revolucija, stvaralačkoj primjeni marksističke nauke o naoružanom narodu na konkretne uslove, cilju i karakteru oslobodilačkog rata i revolucije naroda i narodnosti Jugoslavije, visokom borbenom moralu i svijesti boraca i rukovodilaca Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije i uopšte pripadnika narodnooslobodilačkog pokreta, odnosu snaga u živoj sili i ratnoj tehnici, procjeni prostora i vremena u toku bitaka i operacija na jugoslovenskom ratištu, vojnoj organizaciji i oblicima ratnih dejstava i, napokon, jedinstvu vojne i političke strategije oslobodilačkog rata i revolucije.

Fundamentalne Titove procjene u koncipiranju, primjeni i realizaciji partizanske taktike u narodnooslobodilačkom ratu i revoluciji bile su: osloncem na vlastite snage, izborom najpovoljnijih i najoptimalnijih oblika vojne organizacije i ratnih dejstava i aktiviranjem svih ljudskih i materijalnih potencijala, moguće je voditi oružanu borbu za nacionalno i socijalno oslobođenje; ofanzivnost i inicijativu, u uslovima nepovoljnog odnosa snaga u živoj sili i ratnoj tehnici, mogu se postići pretvaranjem cjelokupne teritorije Jugoslavije u jedinstveno ratište, izborom najosjetljivijih objekata i elemenata u borbenom poretku neprijatelja, primjenom taktike iznenadnih i brzih manevara i nametanjem sopstvenih oblika oružane borbe »tamo gdje mi želimo«; kroz analizu vlastitih iskustava dograđivati partizansku taktiku narodnooslobodilačkog rata; svaka akcija, pored vojnog, ima i politički značaj u razvijanju svijesti o

⁶⁴¹ Ivan Mohorič, *n.d.*, 487.

moгуćnosti vođenja oružane borbe i jaćanju borbenog morala pripadnika narodnooslobodilaćkog pokreta.

Originalnost Titove partizanske taktike se ogleda, s jedne strane, u organizovanom planiranju i rukovođenju diverzantskim dejstvima širom Jugoslavije i, s druge strane, u potpunoj inicijativi svih nosilaca otpora i oružane borbe u narodnooslobodilaćkom ratu i revoluciji.

Najpotpuniju ocjenu Titove partizanske taktike daju sveukupni vojni, politićki, moralni i psihološki efekti diverzantskih dejstava u oružanom ustanku 1941/42. godine, u toku bitaka i operacija teritorijalnih i operativnih jedinica NOVJ, uz pomoć i podršku stanovništva, i, u cjelini, bogata, još nedovoljno izučena, praksa narodnooslobodilaćkog rata.

Analiza mjesta, uloge, karakteristika, obima i znaćaja diverzantskih dejstava potvrđuje mogućnost stvaralaćke primjene iskustava narodnooslobodilaćkog rata u koncepciji opštenarodne odbrane, što se ogleda u slijedećem:

Praksa narodnooslobodilaćkog rata je potvrdila da se optimalni rezultati diverzantskih dejstava postižu u pravednom opštenarodnom odbrambenom ratu, uz aktivnu podršku stanovništva.

Najpotpuniji vojni, ekonomski, politićki i moralno-psihološki efekti diverzantskih dejstava u opštenarodnom odbrambenom ratu postižu se specijalno za te zadatke obućenim diverzantskim jedinicama u svim strukturama oružanih snaga za dejstva u zahvatu fronta, na posebnim objektima (komande, aerodromi, baze, saobraćaj) i na privremeno zauzetoj teritoriji.

Diverzantska dejstva je moguće planirati, organizovati i izvoditi u svim oblicima rata i oružane borbe. Do naroćitog izražaja dolaze u najnepovoljnijim uslovima odnosa snaga i tehnićkih sredstava — u partizanskom ratu.

Diverzantska dejstva u opštenarodnom odbrambenom ratu podrazumevaju takvu vojnu organizaciju u kojoj će, pored specijalnih diverzantskih jedinica razlićitog sastava i namjene, sve strukture oružanih snaga i svi nosioci otpora agresoru u cjelini biti osposobljeni za diverzantska dejstva samostalno i u sadejstvu na frontu i u pozadini neprijatelja.

Diverzantska dejstva se planiraju na svim nivoima rukovođenja i komandovanja na cjelokupnoj teritoriji, pri ćemu je zastupljena potpuna inicijativa.

Diverzantska dejstva su, naćelno, sastavni elemenat planiranja i izvođenja operacija na cjelokupnom ratištu. Postoji mogućnost izvođenja i diverzantske operacije od strategijskog znaćaja, ćiji sadržaj predstavljaju diverzantska dejstva.

Pravilnim izborom objekata, mjesta, vremena i naćina dejstva moguće je i manjim diverzantskim snagama postići rezultate taktićkog, operativnog, pa i strategijskog znaćaja.

Neprijatelj će koristiti sva raspoloživ a vojna, politićka, propaganda i psihološka sredstva radi postizanja ratnih ciljeva. Među-

tim, iskustva narodnooslobodilačkog rata su pokazala da se neprijatelj, i pored preduzimanja sveobuhvatnih mjera, nije mogao efikasno obezbijediti i sigurno osjećati ni na jednom dijelu Jugoslavije tokom čitavog rata.

Primjenom diverzantskih dejstava na cjelokupnom ratištu postiže se pokretljivost u stratezijskim, operativnim i taktičkim raznijerama, nadoknađuje nedostatak i inferiornost u ratnoj tehnici i preuzima inicijativa.

Stvaralačka primjena iskustava narodnooslobodilačkog rata u koncepciji opštenarodne odbrane, pored ostalog, podrazumijeva: planiranje i organizaciju diverzantskih dejstava na svim nivoima rukovođenja i komandovanja na cjelokupnoj teritoriji, posebno na glavnim geostratezijskim pravcima; obučenost, visoki borbeni moral i psihofizičku sposobnost boraca-diverzanata; razgranatu mrežu obavješćavanja i javljanja o rasporedu, pokretu i namjerama neprijatelja; izbor najosjetljivijih i najvažnijih objekata i načina diverzantskih dejstava; adekvatnu primjenu formacijskih i priručnih diverzantskih sredstava; tajnost priprema i postizanje potpunog iznenađenja; sadejstvo svih struktura oružanih snaga i naoružanog naroda u toku diverzantskih dejstava.

LITERATURA

I NEOBJAVLJENA GRAĐA

Arhiv Vojnoistorijskog instituta: Arhiv NOP, Arhiv NDH, Italijanska arhiva, Njemačka arhiva, Arhiva Nedićeve i kvislinške vlade, Mikroteka, Nacionalni arhiv Vašington.

Arhiv Predsjedništva CK SKJ, Beograd.

Arhiv Instituta za zgodovino delavskega gibanja, Ljubljana.

II OBJAVLJENA GRAĐA

Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu naroda Jugoslavije, Vojnoistorijski institut, Beograd 1949—1980:

— tom I, Borbe u Srbiji, knj. 1—5, 7, 9, 11—15, 20, i 21; Borbe u Vojvodini, knj. 16, 8, 10 i 17; Borbe u Sandžaku, knj. 16; Borbe u Sremu, knj. 18; Borbe na Kosovu, knj. 19;

— tom II, Dokumenti Vrhovnog štaba Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije, knj. 1—15;

— tom III, Borbe u Crnoj Gori, knj. 1—10;

— tom IV, Borbe u Bosni i Hercegovini, knj. 1—35;

— tom V, Borbe u Hrvatskoj, knj. 1—39;

— tom VI, Borbe u Sloveniji, knj. 1—19;

— tom VII, Borbe u Makedoniji, knj. 1—4;

— tom VIII, Dejstva na Jadranu, knj. 1—3;

— tom IX, Partijsko-politička dokumenta, knj. 1—9;

— tom X, Jugoslovensko ratno vazduhoplovstvo u NOR, knj. 1—2;

— tom XI, Završne operacije za oslobodenje Jugoslavije, knj. 1—4;

— tom XII, Dokumenta njemačkog Rajha, knj. 1—4;

— tom XIII, Dokumenta jedinica, komandi i ustanova Kraljevine Italije, knj. 1—3.

Istorijski arhiv Komunističke partije Jugoslavije, Istorijsko odeljenje CK KPJ, tom VII, Makedonija u narodnooslobodilačkom ratu i narodnoj revoluciji 1941—1944, Beograd 1951.

Dokumenti, Tajna i javna saradnja četnika i okupatora 1941—1944, Beograd 1976, Arhivski predled.

III STUDIJE, MONOGRAFIJE, RASPRAVE, ČLANCI I MEMOARI

Ambrožić Lado, *Partizanska protivofanziva*, Beograd 1968; *Gupčeva brigada*, Ljubljana 1972; *Cankarjeva brigada*, Ljubljana 1975.

Atanacković Žarko, *Srem u narodnooslobodilačkom ratu i socijalističkoj revoluciji*, Beograd 1968.

Berciar Henri, *Patriotska borba jugoslovenskih naroda viđena očima njihovih protivnika a posebno Kriegstagebuch des Oberkommandos der Wehrmacht*, Međunarodni naučni skup, Ustanak u Jugoslaviji 1941. i Evropa, Beograd 1971.

Boj pod Triglavom, Zbornik 1941—1945, ZZB NOV Gorenje pri Bledu.

Bok Ruža, *Bombe su paljene usred Skoplja*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Borac Vladimir, *Neka iskustva iz rušenja željezničkih pruga u Gorskom kotaru u toku NOR-a*, Vojnoinženjerski glasnik, 6/1950.

Borbeni put SKOJ-a, *Fragmenti iz borbe mladih*, Zagreb 1953.

Bosnar Josip, *Diverzanti na delu*, Crvena zvezda, 2. april 1957.

Bošnjak Ljubomir, *Diverzantska aktivnost partizanskih jedinica na komunikacije i privredne objekte 1941. godine*, Vojnoistorijski glasnik, 1/1977.

Bravničar Dušan, *Nastanak i uloga Narodne zaštite u prvoj godini oružane borbe u Sloveniji*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Broz Josip Tito, *Vojna djela*, Beograd 1961; *Naše oslobođenje naše djelo*, Vojno delo, 1/1977; *Sabrana djela*, Beograd 1979.

Brezina Ivan — Slovan, *Put prve istarske brigade »Vladimir Gortan«*, Pula 1959.

Brunović Milan, *Kalnik u borbi*, Zagreb 1953.

Bulat Rade, *Karakteristike oružane borbe u Zagrebačkoj oblasti*, Sjeverozapadna Hrvatska u NOB-u i socijalističkoj revoluciji, Varaždin 1978.

Cvetković Vida, *Donje Pomoravlje u ustanku*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Čvrije Zdenko, *Napad na naftonosne izvore između Moslavačke gore i Psunja jedna od najvećih diverzija u narodnooslobodilačkoj borbi*, Narodna armija, 7. maj 1971.

Četrdeset prva, *Ustanak naroda Jugoslavije*, Beograd 1961.

Čizmek Boris, *Ustanak u Štajerskoj*, Ustanak naroda Jugoslavije 1941, Beograd 1962.

Čolaković Rodoljub, *Zapisi iz oslobodilačkog rata*, Zagreb 1961.

Čulinović Ferdo, *Okupatorska podjela Jugoslavije*, Beograd 1970.

Davidović Mile, *Sjećanje na diverzantske akcije u Podgrmeču*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Drugi svjetski rat, knj. 1, 2 i 3, Ljubljana 1980.

Đurović Milinko, *U Nikšićkom kraju poslije trinaestojulskog ustanka*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Dželebdžić Milovan, *Dejstva na komunikacije u Jugoslaviji od 1. do 7. septembra 1944. godine*, Vojnoistorijski glasnik, 3/1970.

Dejstva na komunikacije u Jugoslaviji od 1. do 7. septembra 1944. godine, Vojno delo, 1/1971.

Fajdiga Mirko, *Zidanšekova brigada*, Ljubljana 1975.

Ferenc Tone, *Kapitulacija Italije in narodnoosvobodilna borba v Sloveniji jeseni 1943*, Maribor 1976.

Ferlež Milan, *Druga grupa odreda in Štajerski partizani 1941—1942*, Ljubljana 1972.

Fitzroy Maclean, *Zlatni drum pijesak Orijenta, Rat na Balkanu*, Zagreb 1953.

Gigov Strahil, *Veleška partijska organizacija u 1941. godini*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Gizdić Drago, *Dalmacija 1941*, Zagreb 1959.

Godina Ferdo, *Prekmurje 1941—1945*, pomurska založba, Murska Sobota 1967.

Gradiška Vitomir, *U sastavu prve minerske jedinice*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Gregorić Pavle, *Narodnooslobodilački pokret u sjeveroistočnoj Hrvatskoj*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Guberina Rade, *Nepokoreni grad*, Politika, 26. juli 1954.

Hariš Ivan i Stanačev Zarko, *Organizacija diverzantskih jedinica u narodnooslobodilačkom ratu*, Glasnik inženjerije i hemijskih jedinica JA, 4/1951.

Hariš Ivan Gromovnik, *Diverzant*, Beograd 1960; *Dnevnik diverzantskih akcija u Hrvatskoj*, Zagreb 1977.

Hodža Fadil, *Prve partizanske akcije na Kosovu i Metohiji*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Inadevski Mitre, *Jedno partijsko savetovanje*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Isaković Radisav, *Kosovelova brigada*, Ljubljana 1973.

Janković Blažo, *Inženjerija u narodnooslobodilačkom ratu*, Vojno delo 12/1956.

Jeremić Mirko Jefta, *Jesen 1942. u rumskom srezu*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Jerković Mate, *Dejstva u Slavoniji za vrijeme četvrte i pete neprijateljske ofanzive*, Vojnoistorijski glasnik, 2—3/1958.

Jović Dragiša, *Diverzantsko-sabotažne akcije u Slavoniji 1941. godine*. Zbornik, Historijski institut Slavonije, 1/1963.

Kardelj Edvard, *Politička i vojna strategija narodnooslobodilačkog ustanka i socijalističke revolucije u Jugoslaviji i Titova stvaralačka uloga u njenom koncipiranju i realizaciji*, Beograd 1977.

Kirić Marija, *Odgovor grada Splita okupatoru*, Borba, 14. avgust 1951.

Kljaković Vojmir, *Oslobodilački rat naroda Jugoslavije i učešće Talijana u ratu protiv Sovjetskog Saveza*, Jugoslovenski istorijski časopis 4/1964; *Međunarodni položaj NOP-a 1941—1942. godine*, Narodna armija, 16. jun 1977.

Kosanović Radosav, *Nemir pod Velikom Kapelom*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Kovačević Veljko, *Neka iskustva iz borbi u Hrvatskom primorju i Gorskom kotaru od 1941—1943. godine*, Beograd 1955.

Krivić Vladimir, *Počeci i razvoj ustanka u Ljubljanskom okrugu, Ustanak naroda Jugoslavije 1941*, Beograd 1962; *Počeci i razvoj ustanka u ljubljanskom okrugu*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Leković Miso, *Ofanziva proleterskih brigada u leto 1942*, Beograd 1965; *Najznačajnije Titove odluke u 1941. i 1942. godini*, Titove istorijske odluke, Beograd 1978.

Lengel — Krizman Narcisa, *Nardnooslobodilački pokret u Zagrebu 1941—1945. godine*, Zagreb u NOB-u i socijalističkoj revoluciji, Materijal sa znanstvenog skupa održanog u Zagrebu 29. i 30. lipnja 1970. u povodu 25. godišnjice oslobođenja grada Zagreba, Zagreb 1971.

Lukač Dušan, *Ustanak u Bosanskoj krajini*, Beograd 1967; *Banja Luka i okolica u ratu i revoluciji 1941—1945*, Banja Luka 1968.

Lukić Relja, *Četa rudara na Kozari*, Ustanak naroda Jugoslavije 1941, Beograd 1964.

Ljubičić Nikola, *Titova strategija*, Vojno delo, 1/1977.

Ljubljana v ilegali, Ljubljana 1959.

Marin Dragan, *Partizani u oklopnom vozu*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Marjanović Jovan, *Beograd*, Beograd 1964.

Markon Slavko, *Diverzija na telefonske uređaje glavne pošte u Zagrebu*, Vojnoistorijski glasnik, 4/1951.

Marković Dragan, *Podvizi diverzanata*, Beograd 1962.

Martinović Savo, *Prve akcije u okupiranom Zagrebu*, Politika, 27. jul 1951.

Matošić Đuro, *O razviku NOB na području Slavanskog Broda*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Miha Marinko, *O nekim osobenostima prve faze ustanka u Sloveniji*, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Mihaljević Stevan, *Upotreba neeksplodiranih bombi, mina i granata za rušenje od strane diverzantskih grupa u toku NOR-a*, Vojnotehnički glasnik, 10/1953,

Miletić Antun, *Kosovo iz aspekta okupacione uprave Vermahta u Srbiji (1941—1944)*, Kosovo 4, Priština 1974; *Prilog proučavanju nemačkog sistema komandovanja i okupacionih snaga na jugoslovenskom ratištu u 1942. godini*, Vojnoistorijski glasnik, 1/1974; *Severozapadna Hrvatska 1941—1944. u svetlosti nemačke arhivske građe*, Sjeverozapadna Hrvatska u NOB-u i socijalističkoj revoluciji, Varaždin 1976.

Miličević Borivoje, *Diverzanti Slavonije, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe*, Beograd 1975.

Mišković Ivan, *Pregled narodnooslobodilačkog rata u Slavoniji*, Slavonski Brod 1968.

Mohorič Ivan, *Zgodovina željeznica na slovenskem*, Ljubljana 1968.

Morača Pero, *Jugoslavija 1941*, Beograd 1971.

Novak Drago, *Prelekija u narodnooslobodilačkoj borbi*, Pomurska založba, Murska Sabota 1965.

Oslobodilački rat naroda Jugoslavije, knj. 1 i 2. Beograd 1963.

Palčić Mirko, *Diverzantske akcije na željezničkim prugama*, Vojnoinženjerski glasnik, 2/1974.

Paunović Ljubomir, *Neka iskustva iz tehnike miniranja i rušenja željezničkih pruga, vozova i tunela u NOR-u*, Glasnik inženjerije i tehničkih jedinica JNA, 5—6/1952.

Pavić Radovan, *Osnove opće i regionalne političke geografije, politike i geostrategije*, Zagreb 1973.

Petek Jože, *S štirinajsto divizijo*, ilustrovani album Glavnog odbora ZZB Slovenije, Ljubljana 1954.

Petelin Stanko, *Med Triglavom in Trstom*, Ljubljana 1963.

Peti kongres Komunističke partije Jugoslavije 21—28. jula 1948, Beograd 1949.

Peskar Jože, *Dolenjski odred*, Ljubljana 1976.

Petranović Branko, *Avnoj revolucionarna smena vlasti 1942—1945*, Beograd, 1976; *Istorija Jugoslavije*, Beograd 1980.

Pisković Dimitrije, *Diverzantske akcije u rejonu željezničkog čvora Niš 1942. godine, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe*, Beograd 1975.

Plenča Dušan, *Partizanski odredi naroda Dalmacije 1941—1942*, Beograd 1960.

Pod Mežakljo in Karavankami so se uprli, Zveza združenj borcev NOV Jesenice, Ljubljana 1959.

Poljanac Branko, *Sa Vrhovnim štabom NOP odreda Jugoslavije u Užicu, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe*, Beograd 1975.

Prispevki za zgodovino delavskega gibanja, 1—2, 1961.

Radenković Predrag, *Razvoj narodnooslobodilačkog pokreta u Knjaževcu 1941, godine, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe*, Beograd 1975.

Radičić Nikola, *O značaju Zagreba za razvitak narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije*, Zagreb 1971.

Ridešić Ibrahim, Novaković Milan, *Diverzije u opštenarodnoj odbrani*, Institut za naučno-tehničku dokumentaciju i informacije, Beograd 1970.

Ristovski Tomo, *Diverzantske dejstvija protiv Germanskata Grupa armii »E« vo dolinata na Vardar*, Institut za nacionalna istorija, Glasnik, Skopje 2/1975.

Savić Sreta, *Srem u narodnooslobodilačkoj borbi*, Beograd 1963.

Pregled oružanih borbi u Vojvodini, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Smirnov Vladimir, *Kratak pregled postanka i razvoja inženjerije RVK u NOR i u periodu obnove*, Vojnotehnički glasnik 7/1961; *Inženjerijske ratne priče*, Beograd 1972.

Stambolić Petar, *Martovski događaji 1941. godine*, Politika 26. mart 1977.

Stanisavljević Đuro, *Ustanak u Hrvatskoj (1941—1942)*, odbranjena doktorska teza na filozofskom fakultetu u Beogradu.

Stevskovski Gojče, *Formiranje i slom prvih kumanovskih odreda 1941. 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe*, Beograd 1975.

Stiplovšek Miroslav, *Šlandrova brigada*, Ljubljana 1971.

Štišević Obren Obrad, *Šest meseci na ustaničkoj Kozari, 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe*, Beograd 1975.

Sto godina željeznica Jugoslavije 1849—1949, Beograd 1951.

Strategija oružane borbe u narodnooslobodilačkom ratu, Beograd 1980.

Strugar Vlado, *Rat i revolucija naroda Jugoslavije*, Beograd 1962* *Jugoslavija 1941—1945*, Beograd 1969.

Subota Nikola, *Obračun s fašističkim komandantom*, Politika, 6. avgust 1953.

Sunajko Stevo, *Sodelovanje slovenskih in hrvatskih narodnooslobodilačkih enot 1941—1945*, Ljubljana 1971.

Šibi Ivan, *Napad na njemačke avijatičare*, Krila armije, 28. juli 1951; *Smrt ustaškog doušnika Ivana Majerholda*, Narodni list, 21. i 22. septembar 1951; *Zagreb, tisuću devedeset četrdeset prve*, Zagreb 1967.

Todorovski Mile, *Považni dejstva na NOV i PO na Makedonija na željezničkim linijama i saobraćaj 1941—1944. godine*, Glasnik, Skopje 1973.

Trgo Fabijan, *Četvrta i peta neprijateljska ofanziva*, Zbornik radova »Neretva—Sutjeska 1943«, Beograd 1968; *Oslonac na vlastite snage — bitan činilac Titove strategije*, Narodna armija, 5. maj 1977; *Oslobođenje Jugoslavije*, Narodnooslobodilački rat i socijalistička revolucija u Jugoslaviji u završnoj etapi drugog svjetskog rata, Beograd 1978.

Trnjaković Mile, *Događaji u Petrovačkom kraju i omladinski pokret tokom 1942. 1941—1942. u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe*, Beograd 1975.

Tus Andrija, *Bribir u proljeće 1942. godine*, 1941—1942, u svedočenjima učesnika narodnooslobodilačke borbe, Beograd 1975.

Vasiljević Jovan, *Obračun na Jadranu*, Zagreb 1962.

Vidmar Anton, *Spomeni na partizanska leta*, Ljubljana.

Vrčinac Julija, *Pretvaranje robije u školu revolucionara*, Narodna armija, 31. mart 1977.

Vucelić Đuro, *Organizacija i aktivnost diverzantskih grupa 1943. godine u Dubravama*, Druga godina narodnooslobodilačkog rata na području Karlovca, Korduna, Like, Pokuplja i Žumberka, Karlovac 1973.

Zadnik Maks, *Istarski odred*, Ljubljana 1975.

Žorkić Sretenije, *Diverzije u Šreću*, Novi Sad.

Živković Dušan, *Boka Kotorska i Paštrovići u narodnooslobodilačkoj borbi*, Beograd 1964.

REGISTAR

LIČNA IMENA

- Aćimović Milan — 21
 Albahari Moša — 77
 Ambrožić Lado Novijan — 173, 263, 299
 Andler Ivan — 77
 Antolić Joža — 77
 Aračić Nikola — 69
 Atanacković Žarko — 80, 213

 Bader Paul — 164
 Barac Vladimir — 138
 Baranović Ante — 69
 Bebler Aleš — 61, 75, 82
 Berne Franc (Börne Franz) — 95, 97, 103
 Bender Feliks (Benzler Felix) — 89
 Beričić Ivan — 244
 Bevandić Pero — 278
 Bišević Stjepan — 77
 Blašković Slavko — 78
 Bobieze Antonio (Bobbiese Antonio) — 178
 Bogdanić Josip — 77
 Bolčina Janko — 244
 Bolić Milan — 202, 278
 Bosnar Josip — 155
 Bošnjak Ljubomir — 95
 Božović Zorica — 64
 Brad Franjo — 77
 Brajović Petar — 75
 Brauner Jozef fon Hajdringen (Josef von Haydringen) — 164, 165
 Bravničar Dušan — 61, 74, 79, 111
 Briski Ivan — 77
 Broz Josip Tito — 21, 24—31, 56, 63, 76, 86, 87, 114, 116, 126, 128—130, 133, 140, 148, 149, 164, 168—170, 175, 178, 180, 187, 189, 190, 191, 200, 201, 216, 217, 230—232, 238, 240, 251, 257, 260—263, 266—269, 273, 275, 293, 295—297, 298, 304, 318, 319

 Brozina Ivan Slovan — 81, 162
 Brunović Milan — 155
 Budak Gvozden — 67
 Bulat Milan Mica — 133, 203, 207, 278
 Bulat Rade — 298
 Bulatović Vuksan — 45
 Buljan Vice — 156
 Bunčić Pavle — 203
 Butković Ivanka — 77

 Car Josip — 278
 Car Ludvig — 77
 Cimeša Mile — 81
 Cincar Marković Aleksandar — 21
 Cindrić Eugen — 77
 Cvetan Franjo — 77
 Cvetković Dragiša — 21
 Cvetković Vita — 66, 84
 Cvrije Zdenko — 139, 158

 Čabrijan Stjepan — 210
 Čanak Vaso — 278
 Čenčulo Ivo — 69
 Cerčil Tom — 234
 Cerčil (Winston Churchill) — 163, 200, 266
 Cerne Stanko — 244
 Čizmek Boris — 33, 63
 Čolaković Rodoljub — 40
 Čulinović Ferdo — 21
 Cuijat Jože — 67

 Davidović Mile — 78, 149
 Dermastija Marijan — 31, 76
 Dika Matija — 77
 Djetelić Ratko — 132
 Dragičević Pero — 66
 Dvorščak Dragica — 67
 Dvorščak Milan — 67

Đurić Dragan — 278
Đurić Vjekoslav — 77
Đurković Nikola — 143
Đurović Milinko — 48
Đuzepe Pijeke (Giuseppé Pieche) — 113

Đželebdžić Milovan — 268, 269

Esmarch, fon — 122

Fajdiga Mirko — 264, 299

Faler Božo — 77
Ferdan Ludvig — 61
Ferenc Tone — 228
Ferlež Milan — 162
Filipović Pera — 217
Fortner — 91

Gajdik Robert — 49
Galjer Vilim — 67
Gering Herman (Göring) — 23
Gejzo, fon — 122
Gigov Strahil — 63
Gizdić Drago — 70
Glez-Horstenau (Glaise-Horstenau) — 30, 111, 164
Godina Ferdo — 58
Gracioli Emilio (Grazioli Emilio) — 119, 120
Gradiška Vitomir — 80
Grdak Josip Tigar — 278, 282
Gregorio Jože — 160
Gregorić Pavle — 27
Gržetić Joža — 77
Grujić Berko Josip — 133
Guberina Rade — 70
Guzelj Darko — 240

Halačev Kiril Grantin — 210
Hariš Ivan (Ilija Gromovnik) — 10, 11, 31, 73, 76, 77, 80, 132—134, 139, 153, 174, 206, 210, 211, 235, 236, 261, 278, 282
Henri Vilson (Sir Henry Maitland Wilson) — 261, 266
Hitler Adolf — 19, 20, 26, 88, 89, 163—167, 196, 265, 289
Hodoščak Jože — 61
Hodža Fadil — 75
Hofman Antoni — 156
Holjevac Nada — 67
Horvat Arnold Miška — 67

Ilijevski Laza Aprilski — 143
Isaković Radosav — 229, 242

Ivadevski Mitre — 63
Ivanović Avram Garavi — 213
Ivković Bogomil — 278

Jaković Tode Zec — 81, 133, 207
Jančić Bogdan — 77
Jankez Grga — 134
Janković Blažo — 75
Jelisavac Tode — 217
Jerković Mate — 177, 184
Jezdić Petar — 133
Jović Dragiša — 54, 71
Juričev Daniel — 59

Kafol Franc — 213
Kajtel Vilhelm (Keitel Wilhelm) — 97
Kale Đuro — 78, 139
Katić Ivan — 77
Kamerhofer Konstantin — 167
Kapušta Franjo — 204
Kardelj Edvard — 25, 36, 55, 56, 114, 116
Kaše Zigfrid (Kasche Siegfried) — 111, 180
Kavalero Ugo (Cavallero Ugo) — 152, 164
Kenjalo Dušan — 217
Keser Milan — 81
Keser Milić — 278
Kirić Marija — 70
Klobučar Slavko — 77
Kljaković Vojmir — 32, 111
Komac Leopold — 244
Komar Slavko — 67
Končar Rade — 67, 70, 75, 81
Koren Frane — 77
Korica Milan Kovač — 174
Kos Branko — 278
Kosanović Radoslav — 78
Kosijer Dušan — 204
Kovač Ante — 240
Kovač Stevan — 58
Kovačević Veljko — 55
Kovačević Voja — 67
Kovačević Živko — 133, 174, 213
Krajačić Josip — 78
Krivic Vladimir — 34, 61
Kroflin Rudolf — 67
Kršut Ivan — 77
Kruljac — 77
Kukić Rade — 133, 204, 207

Labol Stjepan — 278
Leković Mišo — 32, 116, 140, 149
Leković Vojo — 64
Lengel-Krizman Narcisa — 67

Ler Aleksander (Lohr Alexander) — 164, 165, 290
 Liters Rudolf (Lüters) — 164, 166
 Logan Ivan — 77
 Lončar Vlado — 77
 Lopičar Milan — 244
 Lukač Božo — 236
 Lukač Dušan — 51
 Lukić Reija — 78
 Lukšić Marko — 143

 Ljotić Dimitrije — 21
 Ljubičić Nikola — 30

 Mahnič Rudi Žit — 248
 Majerhold Ivan — 67
 Majnarić Drago — 77
 Majnarić Pavao — 77
 Majnarić Stanko — 77
 Maklejn Ficroj (Maclean Fitzroy) — 200, 268, 273, 274
 Malek Stjepan Lata — 67
 Mance — 77
 Malibašić Stevan — 217
 Marin Dragan — 139, 237
 Marinko Miha — 33, 34
 Marinković Sonja — 91
 Marjanović Jovan — 64
 Markon Slavko — 67, 69
 Marković Dragan — 153
 Martinović Savo — 69
 Marvin Andrija — 77
 Marvin Ivan — 77
 Marušić Ratko — 139
 Matejka Evgen Pemc — 244
 Matić Đuro — 77
 Matošić Đuro — 54, 71
 Meglo Vinko — 58
 Meleh Drago — 203, 210, 278
 Mencelj Pavle — 61
 Mesarić Blaž — 67
 Mihailović Draža — 32, 201, 258, 265
 Mihaljević Stevan — 81
 Mihelić Dušan — 77
 Mihevc Edo — 60, 84
 Mihić Aleksandar — 77
 Milak Vicko — 178
 Miletić Antun — 38, 164
 Miličević Borivoje Bora — 133, 134, 177, 201, 202, 278
 Miličić Tonči — 174
 Milković Ante — 67
 Mišković Ivan — 70, 177, 180, 233
 Močnik Miha — 244
 Mohorić Ivan — 18, 22, 59
 Mojmir Martin — 67
 Mole Andrija — 77

Morača Pero — 21, 63
 Mureta Joža — 77
 Mureta Srećko — 77
 Musolini — 159

 Natlačen Marko — 21
 Nedić Milan — 21, 45, 101
 Nikolić Mato — 143
 Ninčić Stanko — 77
 Nojbaher Herman (Neubacher Hermann) — 265
 Nojhauzen Franc (Neuhausen Franz) — 23, 36, 87
 Novak Drago — 58
 Novaković Milan — 7
 Novosel Drago — 77

 Oblak Bogdan — 244
 Obram Frane — 61
 Orešković Marko — 75

 Pajk Josip — 77
 Palčić Mirko — 132, 135, 138, 174, 204, 207, 278
 Palkovljević Boško Pinki — 73, 80
 Pap Pavle — 67
 Papić Nikola — 81
 Paunović Ljubomir — 81
 Pavelić Ante — 153, 164, 165
 Pavić Radovan — 16
 Pavišić Filip — 77
 Pavlić Ivan — 282
 Pećanac Košta — 21, 67, 101
 Perković Nikola — 67
 Peskar Jože — 243
 Petek Jože — 228
 Petelin Stanko — 242, 245, 246, 264
 Petež Franjo — 77
 Petranović Branko — 24, 32, 201, 293
 Petrović Stevan Brile — 174
 Pisković Dimitrije — 72, 101
 Plenča Dušan — 70
 Pleše Franjo — 77
 Pleše Ivan — 77
 Polić Borman — 77
 Pokupić Filip — 278
 Poljanac Branko — 31
 Požar Karlo — 204
 Požnel Ivan — 61
 Pristojković Antun Caso — 202

 Radenković Predrag — 67
 Radešić Ibrahim — 7
 Radišić Nikola — 33
 Radivanov Ivan — 77

Radulović Bogdan — 143
Radulović Nevenka — 217
Rapošo Ludvig — 58
Rendulic Lotar (Rendulic Lothar) — 196
Rezener Ervin (Rösener Erwin) — 115
Ribar Jaka — 161
Ristovski Tomo — 276, 291 295
Roata Mario — 115, 119
Romei — 116, 228
Rudolf Nenad — 77
Rustamberg Milan — 77
Ruzvelt (Franklin Roosevelt) — 163, 200

Sabljak Ivo — 67
Sadevski Tadek Tomo — 244, 246, 247
Saksida Danilo — 244
Savić Sreta — 73, 142
Skorodumov — 99
Skoton Antun — 69
Slovenac Pera — 213
Smirnov Vladimir — 75, 128, 130, 149, 170
Sokler Drago — 278
Soldatić Tugo — 77
Spoja Petar — 77
Stambolić Petar — 25, 43
Stanačev Žarko — 31, 72
Stančev (bug. general) — 99
Stanisavljević Đuro — 53
Stanivuković Lazar — 278
Stevkovski Gojče — 63
Stipić Ante — 77
Stiplovšek Miroslav — 299
Stišović Obren Obrad — 50, 83
Stojadinović Milan — 21
Stojaković Stevo — 202, 278
Stojčević Jakov — 278
Strižić Tomo — 77
Strugar Vlado — 16, 213
Sunajko Stevo — 58, 60
Suput Luka — 77
Svetličić Ivan — 132, 278
Svilanović Andrija — 143

Šantek Mato — 132
Šatorov Metodije — 49
Sepak Zlatko — 278

Šerlah Tibor — 61
Šibelj Anton Stjenko — 81
Šibi Ivan — 67, 69
Šorga Mičo — 217
Šper Albert — 99
Štajner Josip Pista — 77, 78
Štucina Dušan — 61, 62

Tepeš Vid — 283
Tiljak (policijski agent) — 67
Todorovski Mile — 23
Tot Fric — 99
Trbović Nikola — 77
Trgo Fabijan — 27, 170, 180, 294
Trnjaković Mile — 78
Tus Andrija — 31, 73, 77, 78
Tušar Srećko — 244, 247

Ugarković Stipe — 67
Ursijević Drago — 235
Uršić Franc — 248

Vajks Maksimilijan (Weichs Maximilian) — 87, 197, 258, 265, 289
Vasiljević Jovan — 156, 178, 235
Veselinov Jovan — 174
Vidmar Anton — 60
Vidmar Tone Luka — 130, 248
Vignjević Milan — 235, 261, 278
Vishaupt Ernest (Wishaupt Ernest) — 32
Vitasović Trifun Lebarnik — 175, 200, 221
Vojinović Aleksandar — 64
Vrčinac Julijana — 25
Vucelić D Mitar — 77
Vucelić Đuro — 81, 174, 207, 210
Vučković Marko — 77
Vukša Mihailo Jovo — 213

Zadnik Maks — 243, 248
Žiger Branko-Drago — 283
Zoran Tomo — 61
Zorkić Sretenije — 80

Žegar Zvonko — 77
Željačić Milan Mikan — 174
Živković Dušan — 193

GEOGRAFSKI NAZIVI

- Afrika — 5, 18, 122, 167, 195
 Ajdovščina — 229, 245, 261
 Akvila (rafinerija nafte) — 248
 Albanija — 196, 198, 231, 268, 275, 289—291, 297
 Aleksinac — 97, 296
 Andrijevc (kod SL Broda) — 177
 Andrijeva — 141
 Apeninsko poluostrvo — 15, 163, 195, 225, 226, 232, 243
 Apulija (u Italiji) — 195
 Aračićevo (sada: Lanište, kod Svetozareva) — 43, 44
 Arandelovac — 44, 187
 Artica (o.) — 178
 Atina — 16, 23, 24
 Atlantski okean — 16
 Augušanovac (kod Velike Gorice) — 203, 278
 Austrija — 164, 231, 300, 303
 Avče (kod Nove Gorice) — 185, 263
 Azija — 5
 Azot (predio u Makedoniji) — 275
- Babna Gora (kod Trebnja) — 60
 Babuna (kod Velesa) — 275
 Bač — 221
 Baca (r.) — 263, 265
 Bačinci (kod Srem. Mitrovice) — 189, 239
 Bačka — 20, 46, 73, 91, 213, 221
 Bačka Palanka — 221, 213, 221, 222
 Bagdad (u Iraku) — 16
 Bagljaš (kod Zrenjanina) — 91
 Bagrdan (kod Svetozareva) — 42—44, 97
 Balkan — vidjeti Balkansko poluostrvo
 Balkansko poluostrvo — 11, 18, 24, 59, 111, 163, 167, 195, 196, 200, 230, 231, 232, 257, 259, 263, 265, 289—291, 295, 297, 300
 Banat — 20, 36, 37, 46, 73, 87, 91, 92, 213, 222, 269
 Banija — 73, 132, 133, 150, 175, 177, 198, 203, 207, 210, 232, 233, 269, 278, 293
 Banova Jaruga (kod Kutine) — 132, 133, 157, 158, 166, 177, 180, 202, 204, 223, 224, 232, 233, 260, 271, 285, 287, 297
 Banja Luka — 16, 50, 51, 53, 56, 91, 109, 114, 120, 121, 144—146, 216, 219, 236, 237, 272
 Banjički logor — 64
 Bar — 48, 259
 Baranja — 20, 73, 213, 221, 222
 Barč — 203, 271, 285
 Bare (kod Doboja) — 50
 Barič (kod Obrenovca) — 37, 88
 Bašaid (kod Kikinde) — 46
 Basino Selo (kod Velesa) — 276
 Baška dolina — 185
 Batajnica (kod Zemuna) — 189
 Batrina (kod Slav. Požege) — 202, 203, 297
 Beč (u Austriji) — 16, 62, 155, 262
 Bečej — 46
 Bečkerek — vidjeti Petrovgrad (sada Zrenjanin)
 Bela krajina — 89, 301
 Bela Palanka — 99, 124, 295
 Belegiš (kod Stare Pazove) — 80
 Belgija — 199
 Beli Potok (kod Beograda) — 40, 41, 64, 93, 124
 Beljak (u Austriji) — 22, 226, 301, 302
 Benkovac — 54, 91, 178, 271
 Beograd — 9, 16, 17, 20—24, 33—37, 40, 42—44, 54, 61—66, 76, 80, 83,

84, 87, 88, 93, 95—97, 99, 191—103, 109, 111, 117, 118, 120, 122—124, 126, 133, 140, 141, 148, 149, 152, 153, 155, 167, 172, 174, 177—180, 187—190, 196, 199, 200, 202, 203, 213, 216, 220—224, 232, 233, 238, 239, 261, 265, 266, 268, 269, 271, 274, 285, 289—292, 295—298, 304, 308, 309, 317

Berane (sada: Ivangrad) — 48, 49

Bihać — 50, 51, 53, 114, 146, 176, 187, 203, 207, 223, 237, 268, 272, 285

Berlin — 92, 99

Bijelo Polje — 48, 49

Bileća — 46—48, 52, 121, 146, 147

Bilo-gora (pl.) — 152, 159, 182

Binježevo (kod Tarčina) — 148

Biograd (na Moru) — 178, 271

Bistra (kod Zagreba) — 203

Bistrica (r.) — 115

Bistrica na Dravi — 185

Bitolj — 22, 132, 142, 290, 291

Bitovnja (pl.) — 147

Bjelašnica (pl.) — 148, 149

Bjelovar — 133, 155, 158, 202, 203, 204, 233, 278, 285, 287

Blagaj (kod Bos. Novog) — 272

Blata (kod Plaškog) — 151

Blatna (kod Bos. Krupe) — 272

Blažuj (kod Sarajeva) — 116, 140, 149

Bled — 185

Blinjski Kut (kod Siska) — 166

Bobare (kod Okučana) — 202

Bogomila (kod Veleša) — 266, 275

Bogomilski tunel — 49, 275

Bohinj — 17

Bohinjska Bela — 17

Bohinjska Bistrica — 228, 264, 302

Boka — 143

Boka Kotorska — 19, 297

Boljevac (kod Zaječara) — 296

Bor (rudnik) — 36, 95, 99, 117, 124, 126, 188, 257, 290, 296

Borongaj (aerodrom) — 282

Borovnica — 59, 119, 227, 272, 301, 303

Borovniški vijadukt — 17

Bosanska krajina — 50, 51, 72, 80, 87, 111, 139, 149, 191, 217, 236, 237

Bosanska Krupa — 50, 144, 173, 187, 237, 272

Bosanski Brod — 50—52, 118, 128, 216, 217, 219, 237, 272, 297

Bosanski Novi — 19, 50—53, 78, 109, 114, 118, 120, 121, 139, 143, 144, 146, 173, 186, 187, 203, 216, 217, 237, 260, 268, 272

Bosanski Petrovac — 164

Bosiljevo (kod Ogulina) — 133, 207, 211

Bosna — 18, 21, 37, 50—52, 72, 78, 91, 103, 109—112, 115, 116, 118, 143, 147, 149, 168, 173, 177, 184, 187, 190, 196, 200, 216, 217, 219, 225, 230, 231, 234, 232, 238, 239, 258, 260, 261, 265, 268, 291—296, 299, 304, 308, 317

Bosna (r.) — 18, 50, 51, 147, 216, 293, 297

Bovec (kod Gorice) — 244

Brač (o.) — 19, 54, 234

Bradina (kod Konjica) — 116, 148, 149, 172, 217

Bravsko (kod Ključa) — 52, 186

Brčko — 221, 238, 239

Brđani (kod Konjica) — 116

Brđani (kod Siska) — 269

Bregi (rudnik) — 160

Brener — 228, 263, 264

Brestovac (kod Doljevca) — 274

Brestovac (kod Garešnice) — 157

Breza (rudnik, kod Vareša) — 219

Brežičani (kod Prijedora) — 52, 187

Brezovica — 33

Brežice — 241, 285, 287, 302

Brguljski zaliv — 235

Bribir (kod Crikvenice) — 55

Bribirske Mostine (kod Šibenika) — 271

Brinje (kod Ogulina) — 77, 272

Bronzani Majdan (kod B. Luke) — 50, 186

Bršljanica (kod Kutine) — 202

Brza Palanka (kod Pirota) — 296

Brus — 141

Budimlić Japra (kod Sanskog Mosta) — 186

Budimpešta — 16, 34, 69

Budinščina (kod Zagreba) — 271

Budva — 47, 48

Bugarska — 18—20, 22, 23, 25, 40, 104, 188, 210, 231, 258, 289, 290, 296, 305

Bugojno — 19, 170

Bunić (kod Korenice) — 272

Burdelj (kod V. Gorice) — 157

Carevo Selo (sada Delčevo) — 277

Caprag (kod Siska) — 157, 269, 270

Carigrad — 23

Cazinska krajina — 203

Celje — 56, 59, 162, 226, 227, 241, 262, 264, 273, 292, 301—303

Cerklje (kod Kamnika) — 160

Cerkno (kod Idrije) — 246

Cerovac (kod Karlovca) — 270
 Cetinska dolina — 271
 Cetinje — 47, 48
 Crikvenica — 55, 155, 157
 Crna Gora — 19, 21, 46, 72, 109, 111, 115, 146, 147, 167—170, 196, 231, 238, 258, 259, 291, 292, 297, 308
 Crna Lokva — 281
 Crna rijeka (rukavac r. Neretve) — 157
 Crni Potok — 50
 Crnja Srpska (kod Kikinde) — 46
 Čabar (kod Rijeke) — 122
 Čačak — 40, 42, 43, 187, 188
 Čakovec — 241
 Calma (kod Sremske Mitrovice) — 122
 Čazma — 11, 158, 204
 Černomerec (ž. st.) — 67
 Česma (r.) — 153
 Cevljanovići (kod Semizovca) — 220
 Crešnjevac (tunel) — 58
 Crni Vrh (kod Idrije) — 245
 Crnomelj — 56, 131
 Ćuprija — 42, 188
 D. Konjščina (kod Zlatara) — 271
 Dalmacija — 19, 20, 34, 69, 73, 80, 150, 158, 159, 190, 196, 198, 219, 224, 232, 257, 292, 298, 300
 Dalmatinsko primorje — 291
 Dalj — 16, 54, 121
 Danilovgrad — 48, 238
 Daruvar — 155, 177, 180, 202, 233, 285
 Debar — 275
 Delnice — 55, 77, 119, 156, 176
 Demir-kapija — 265
 Desdrec (kod Jastrebarskog) — 270
 Derventa — 217
 Dilj (pl.) — 297
 Divača (kod Sežane) — 228, 240, 241, 243, 273
 Divci (kod Valjeva) — 40
 Dižon — 153
 Doberdob — 242
 Doblar (kod Gorice) — 185, 242
 Dobož — 50—53, 72, 144, 216, 217, 238
 Dobovec — 30
 Dobrava-Vintgar (električna centrala) — 250
 Dobravica — 79
 Dobova (kod Brežica) — 121
 Dobrevo (rudnik, kod Kratova) — 220

Dobrljin (kod Bos. Novog) — 144, 146
 Dobro Polje — 52
 Dobrovska strana — 58
 Dojran — 290
 Dolenjska — 17, 19, 22, 33, 130, 160, 212, 228, 229, 240, 242, 243, 250, 293, 301, 303, 317
 Dolomiti — 60, 62
 Doljevac — 125, 188, 259, 274
 Donja Sanica — 51
 Donja Štajerska — 248, 249
 Donji Lapac — 271
 Donji Miholjac — 202, 203
 Donji Milanovac — 37
 Dornberg (kod Gorice) — 229, 242, 261
 Drač (u Albaniji) — 196
 Dragobraća (kod Kragujevca) — 124
 Drava (r.) — 18, 58, 155, 178, 224, 264, 285, 293, 298, 303, 304
 Dravograd — 241, 262, 264, 292, 301—303
 Dražica (kod Grubišnog Polja) — 234
 Drežnica — 55, 170, 172, 174
 Drežnik (kod. T. Korenice) — 270
 Drina (r.) — 115, 167, 231, 295
 Drniš — 125, 197, 271
 Drvar (sada: Titov Drvar) — 50, 51, 87, 144, 218, 299
 Dubica — 146, 203, 207, 269
 Dubrave (D. i G., kod Karlovca) — 81, 176
 Dubrovačko primorje — 19
 Dubrovnik — 16, 46, 52, 116, 120, 121, 125, 128, 146—149, 196, 216, 219, 225, 237
 Dudica (rudnik) — 220
 Dugi Rat — 159
 Duga Resa (kod Karlovca) — 270
 Dugo Selo (kod Zagreba) — 53, 11, 152, 153, 155, 166, 180, 204, 222, 233, 260, 271, 287, 298
 Dunav (r.) — 16, 20, 24, 29, 40, 65, 87, 95, 257, 258, 266, 290, 293, 296
 Duplica — 58
 Dvor (kod Trebnja) — 60
 Dvor (na Uni) — 269
 Đakovica — 141
 Đakovo — 133, 203
 Đedine (kod Idrije) — 245
 Đelekovec (kod Koprivnice) — 173
 Đekenješ — 16, 287
 Đerdap — vidjeti Đerdapska klisura
 Đerdapska klisura — 40, 66, 99, 124, 291

Đevdelija — 16, 22, 275—277, 289,
291, 294, 295
Đueševo (kod Kumanova) — 220
Đulavec (kod Daruvara) — 180, 233
»Đulio Landi« (brodogradilište) —
156
Đunis (kod Niša) — 188
Đurinci (kod Mladenovca) — 84

Egejsko more — 197
Evropa — 15—17, 20, 32, 59, 95, 104,
111, 117, 121, 163, 196, 197, 226,
231, 244, 263, 305

Foča — 52, 115, 297
Francuska — 199, 261
Fruška gora — 124, 134, 152, 174
Fužina — 197

G. Budački (kod Karlovca) — 174
G. Ribnik — 186
Gabela — 147
Gakovo (kod Grubišnjog Polja) —
202
Garešnica — 157, 204, 233, 234, 287
Generalski Stol (kod Karlovca) —
178, 270, 291
Gibarac (kod Šida) — 239
Gilje (brdo, kod Čuprije) — 42, 85
Glina — 19, 164
Globočec (kod Krapine) — 160
Glogovac (rudnik) — 160
Gojio (kod Kutine) — 139, 157, 158,
165, 285, 287
Golubinci (kod Rume) — 173, 239
Gomirje (kod Ogulina) — 55, 182
Goražde — 52, 115
Gorenjska — 19, 22, 56, 58, 59, 114,
160—162, 184, 226, 229, 241, 244,
250, 293, 302, 303
Gorica — 17, 185, 226, 228, 229, 242,
248, 261—264, 301
Gorje (kod Bleda) — 185
Gornja Radgona — 58
Gornja Savinjska dolina — 249,
292
Gornja Vipavska dolina — 60
Gornji Dolič — 318
Gornji Milanovac — 187
Gornji Vakuf — 170
Gorski kotar — 19, 31, 55, 76, 119,
135, 149, 150, 174, 210, 224, 232,
242, 272, 293, 297
Gospić — 89, 155, 164, 172, 269
Grac (u Austriji) — 22
Gračac — 89, 271

Gradac (luka) — 156
Gradiška — 146
Gradsko (kod Prilepa) — 276, 291,
294
Grahovo — 47, 49
Grčka — 18, 20, 40, 99, 167, 188, 190,
197, 198, 231, 257, 265, 268, 275,
289—291, 294, 295
Grdelica — 22, 124, 125, 140, 141,
259, 274, 296
Grmeč (pl.) — 51, 78
Grobelno (kod Celja) — 241
Grosuplje (kod Kočevja) — 119, 161,
227, 240, 243, 261, 263, 273
Grubišno Polje — 203, 234
Gruža (ž. st.) — 42
Gusinje — 19
Gvozdena vrata (u Đerdapu) — 99

Hadžići (kod Sarajeva) — 116, 148,
149
Han-Kola (kod B. Luke) — 186
Harkanovci (kod Našica) — 202
Hercegovina — 18, 20, 21, 50, 52, 72,
103, 111, 112, 114, 115, 147, 149,
168, 170, 184, 187, 190, 196, 200,
216, 219, 225, 234, 265, 268, 291,
292, 299, 308, 317
Horgoš (kod Kanjiže) — 16
Horjul (kod Ljubljane) — 60
Horvati (kod Zagreba) — 152, 270
Hrvatska — 11, 18, 21, 31, 37, 53,
55, 56, 67, 70, 73, 75, 79, 80, 110—
113, 115, 116, 118, 121, 122, 139,
147, 149, 150, 155—157, 165, 175,
176, 184, 189, 190, 191, 196, 200—
202, 204, 210, 212, 223—225, 227,
233, 234, 259, 260, 265, 268, 269,
278—280, 283, 298, 299, 304, 308,
317
Hrvatsko primorje — 19, 55, 73, 76,
119, 150, 174, 198, 232, 298
Hrvatsko zagorje — 53, 150, 151,
241
Huda Jama (kod Laškog) — 162
Huda Južna — 17
Huda Luknja — 241
Hum (kod Metkovića) — 52, 146,
147
Hum-Varoš (kod Podravske Slatine)
— 202
Hvar (o.) — 19, 178, 234

Ibar (r.) — 95, 117, 274, 290
Ibarska dolina — 125, 295
Idrija (rudnik) — 244—247

Idrijica (r.) — 245
 Igman (pl.) — 148, 149
 Ilidža (kod Sanskog Mosta) — 186
 Ilirska Bistrica — 162, 227, 272, 273
 294
 Ilok — 213
 Ilovac (kod Ozlja) — 252
 Indijski okean — 16
 Indija — 122, 199, 200, 291
 Istanbul — 16
 Istra — 22, 114, 198, 210, 235, 242
 Italija — 17—19, 22, 24, 25, 59, 91,
 104, 151, 155, 163, 164, 185, 195—
 200, 203, 204, 210, 219, 220, 225—
 227, 229, 231, 234, 243, 246, 248,
 250, 257, 266, 292, 293, 299, 300,
 305
 Ivan-planina — 169, 170
 Ivanič-Grad — 34, 132, 152, 166
 Ivanovo Polje (rudnik) — 160
 Ivanjska (kod Bos. Krupe) — 146
 Izola — 248

 Jablanica (kod Konjica) — 170
 Jablanica (r. u Srbiji) — 140, 141
 Jadran — vidjeti Jadransko more
 Jadransko more — 15—17, 20, 116,
 195—199, 223, 224, 226, 227, 230,
 290, 293, 297
 Jagodina (sada: Svetozarevo) — 42,
 43, 84, 85, 187
 Jajce — 52, 118, 144
 Janj — 51
 Japan — 32
 Jasenovac — 121, 202
 Jaska (kod Zagreba) — 152, 182
 Jastrebarsko (kod Zagreba) — 270
 Javornik — 250
 Jegejsko more — 290
 Jelašnica (kod Niša) — 97
 Jelenje (kod Rijeke) — 122
 Jelenjska — 158
 Jelin Dub (kod Kolašina) — 48
 Jesenica — vidjeti Lička Jesenica
 Jesenice — 16, 17, 33, 56, 58, 106,
 160, 184, 226, 228, 240, 242, 249,
 250, 261—264, 301, 302, 304
 Jonska ostrva — 290
 Jonsko more — 197
 Josipdol (kod Plaškog) — 270
 Jošavka (kod B. Luke) — 186
 Jovac (kod Čuprije) — 42, 84, 85
 Jugoslavija, — 5—10, 15—26, 28—33,
 36, 37, 46, 56, 61, 63, 71, 74, 76, 79,
 80, 82, 87, 88, 91, 97, 103—105, 111,
 115, 122, 126, 140, 164, 168, 172, 177,
 192, 196, 198—200, 225, 231, 232,

251, 257, 266, 291, 293, 294, 298, 303,
 305—307, 310, 314, 318, 320
 Julijska krajina — 226
 Južna Morava (r.) — 131, 140, 141
 188, 258, 274

 Kač (kod N. Sada) — 46
 Kačanička klisura — 49, 141
 Kačanik — 20, 22, 294
 Kadina Voda (kod B. Luke) — 186
 Kakanj — 53, 103, 216, 220
 Kalabrija — 195
 Kalinovik — 52, 297
 Kalište — 141
 Kalničko gorje — 182
 Kalnik — 150, 159, 182, 278, 297
 Kamanje (kod Ozlja) — 176
 Kamenica (kod Kraljeva) — 66
 Kamensko (kod Karlovca) — 270
 Kamnik — 160
 Kamniška Bistrica — 160
 Kanal (kod Gorice) — 240
 Kanalska dolina — 263
 Kanalski vrh (kod Nove Gorice) —
 185
 Kapela Batrina (kod Nove Gradiš-
 ke) — 202, 271
 Karaula (kod Jablanice) — 170, 172
 Karlobag — 198
 Karlovac — 53, 55, 67, 70, 77, 81,
 119, 125, 151, 164, 166, 176, 178,
 180, 182, 197, 203, 207, 211, 233,
 243, 252, 260, 261, 268—170, 285,
 287, 314
 Kaštel — 69
 Kavadarce — 277
 Kavkaz (SSSR) — 116
 Kazablanka (u Maroku) — 163
 Kazerta (u Italiji) — 266
 Kičevo — 275, 276
 Kikinda — 46
 Kilovče (kod Rijeke) — 60
 Kisovec (rudnik, kod Zagorja na Sa-
 vi) — 249
 Kladovo — 296
 Klanjec (kod Zagreba) — 204
 Klenak (kod Šapca) — 124, 213, 238
 Klisura (kod Demir-kapije) — 265,
 295
 Klokočevac (kod D. Milanovca) —
 296
 Kloštar — 202, 287
 Ključ — 51, 144
 Kljuka (šuma) — 157
 Kneža (kod Tolmina) — 185
 Knić (kod Kragujevca) — 42
 Knin — 16, 52, 54, 69, 89, 125, 147,
 155, 164, 180, 196, 197, 269, 271

Knjaževac — 66, 67, 126, 188, 296
 Kobilja (brdo, kod Idrije) — 245
 Kočani — 22
 Kočevje — 33, 56, 119, 161, 227, 240, 243, 261, 263, 272, 273, 301
 Kočevski rog — 62, 243
 Kokarje (rudnik, kod Mozirja) — 249
 Kolašin — 47—49
 Kolubara (r.) — 40
 Komarevo (kod Siska) — 269, 270
 Komin (kod Križevaca) — 271
 Konjic — 116, 140, 147—149, 170, 216, 297
 Kopaonik (pl.) — 38
 Kopašnica (r.) — 274
 Koprivnica — 16, 165, 173, 178, 180, 182, 202, 224, 233, 271, 287, 292, 298
 Korčula (o.) — 234
 Kordun — 73, 77, 81, 119, 132, 133, 150, 175, 177, 198, 203, 210, 211, 223, 232, 233, 269, 278, 281, 293
 Korenica — 272
 Kornatska ostrva — 80
 Koruška — 57, 58, 273, 293
 Kosinj (kod Gospića) — 55
 Kosovo — 19, 20, 74, 141, 291, 297, 308
 Kosovska Mitrovica (sada Titova Mitrovica) — 33, 124, 141, 268, 274, 291
 Kostajnica — 120, 139, 144, 146, 173, 203, 207, 216, 217, 233, 237, 269, 272
 Kostanj — 58
 Kostolac — 188
 Kotor-Varoš — 144
 Kozara (pl.) — 31, 51, 78, 113
 Kozarac (kod Prijedora) — 146, 187
 Kragujevac — 37, 42, 43, 44, 66, 124, 125, 187, 196
 Kraljevac (kod Omiša) — 159
 Kraljevica — 157
 Kraljevo — 22, 37, 43, 66, 124, 125, 187, 199, 268, 291, 295—297
 Kranj — 56, 58, 160, 228, 240, 262, 301, 302, 304
 Kranjska — 57
 Krapina — 34, 204, 241
 Kras (kod Gorice) — 17, 60
 Kremenica — 22
 Kresnice (kod Ljubljane) — 184, 301
 Kreševo — 220
 Krim (pl. kod Ljubljane) — 60
 Kriva Reka (kod G. Milanovca) — 174
 Kriva Palanka — 277
 Križ — 34, 152, 153

Križevci — 165, 173, 178, 180, 202, 204, 233, 271, 287
 Krka (kod Novog Mesta) — 130, 161
 Krka (r.) — 138, 159
 Krmin (Cormons, u Italiji) — 242
 Krmelj (kod Trebnja) — 173
 Krnjeuša — 78
 Krupa na Vrbasu — 186
 Krupanj — 117
 Kruševac — 37, 43, 88, 141, 296
 Kučevo — 37, 42, 188, 296
 Kuklica (kod Kratova) — 220
 Kukujevcima (kod Srem. Mitrovice) — 189
 Kulen-Vakuf — 176
 Kumanovo — 50, 63, 188, 220
 Kupa (r.) — 176, 231, 301
 Kupčina (kod Pisarevine) — 252
 Kupjak (tunel) — 55
 Kurilovec (kod Vel. Gorice) — 261
 Kursk (u SSSR-u) — 195
 Kuršumlija — 125, 140, 259, 274, 296
 Kuside (ž. st., kod Nikšića) — 46
 Kutina — 139, 157, 158, 165, 202, 269, 271, 298
 Kuzmin (kod Srem. Mitrovice) — 189
 Lačarak (kod Srem. Mitrovice) — 189, 239
 Lajkovac — 39, 174, 187, 188
 Lapovo — 42, 43, 124, 125
 Lastrici (pilana) — 236
 Lastva (kod Trebinja) — 49
 Laško (kod Celja) — 17, 162
 Lašva (kod Zenice) — 216
 Latinska Amerika — 5
 Lauš (rudnik u B. Luci) — 219
 Lazarevac — 97
 Lazište (kod Kos. Mitrovice) — 274
 Lebane — 141
 Ledinci (kod Petrovaradina) — 238
 Lekenik (kod Siska) — 153, 203, 207
 Lendava — 58
 Lerin (u Grčkoj) — 290, 291
 Lesce (ž. st.) — 250
 Leskovac — 44, 45, 99, 131, 140, 141, 188, 268, 274, 295
 Lever Tara (kod Pljevalja) — 115
 Liboje (rudnik, kod Celja) — 162
 Lič (kod Delnica) — 55
 Lička Jesenica — 151, 172
 Lijeva Rijeka (kod Kolašina) — 49
 Lika — 133, 150, 189, 190, 198, 203, 210, 232, 272, 293, 298
 Lim (r.) — 217, 231
 Lipik — 223, 224

- Lipoglav — 264
 Litija (rudnik) — 19, 240, 241, 248, 262, 317
 Livno — 231
 Logatec — 60
 Lojane (rudnik) — 141
 Lombardijska nizija — 16, 198
 London — 200
 Lonjica (kod Dugog Sela) — 166
 Lovran (kod Opatije) — 122
 Ludine — 166
 Luka (kod Zagreba) — 203
 Lukač-most (kod Konjica) — 116, 170
 Lušci-Palanka (kod Sanskog Mosta) — 186
 Lužani — 188

 Ljubelj (rudnik) — 160
 Ljubija (rudnik, kod Prijedora) — 95, 109, 114, 120, 143, 146, 219
 Ljubinje — 147
 Ljubljana — 9, 16, 17, 19, 22, 24, 33, 56, 58—62, 79, 84, 85, 114, 119, 121, 151, 161, 162, 184, 197, 203, 224, 226—228, 240, 243, 247, 253, 261—263, 272, 273, 285, 292, 301—304, 314
 Ljubljana (r.) — 60, 83, 304
 Ljubljanska kotlina — 17
 Ljubljanska pokrajina — 59, 60, 86, 90, 114, 115, 119, 120, 163, 166, 186, 198, 242
 Ljubljanska provincija — 19
 Ljutomer (ž. st.) — 58, 63

 Mađarska — 18—20, 25, 104, 178, 223, 233, 292, 293, 297, 300, 301, 302, 305
 Maglaj — 51, 53
 Majdanpek (rudnik) — 36, 37, 95, 188, 257, 296
 Makarska — 160, 180, 184
 Makedonija — 19, 20, 22, 25, 31, 49, 63, 74, 126, 142, 175, 200, 265, 268, 275, 276, 289—292, 295, 308
 Maksimir (dio Zagreba) — 67
 Mala Azija — 20
 Mala Kršna (kod Smedereva) — 42, 239
 Mala Ivanča — 210
 Mancano (Manzano, u Italiji) — 242
 Manguševac (rudnik) — 160
 Maribor — 16, 17, 33, 56, 58, 59, 62, 84, 85, 224, 226, 241, 261, 262, 264, 292, 301, 303, 314, 318
 Marof — 245

 Martinci (kod Srem. Mitrovice) — 239
 Mateševo (kod Kolašina) — 49
 Maslovare (kod Kotor-Varoša) — 186
 Medvode (kod Ljubljane) — 228
 Međumurje — 20, 155, 204, 206, 278
 Metković — 16, 121, 148, 160, 184, 197
 Metlika (kod Novog Mesta) — 119, 166, 176, 180, 211, 301
 Metohija — 19, 141
 Mežička dolina — 19
 Milano (u Italiji) — 220
 Miletkovo (kod Đevdelije) — 276
 Mirna (r.) — 56
 Mirna (kod Trebnja) — 173
 Mirna (rudnik) — 160, 173
 Mirna Peć — 161
 Mislinja — 264
 Mislinja (r.) — 265, 301
 Mladenovac — 37, 84, 187
 Mlava (r.) — 45
 Mljet (o.) — 234
 Modruš (kod Josipdola) — 55, 268, 270
 Mojkovac — 47
 Mokrec — 60
 Mokronog (kod Trebnja) — 166
 Molat (o.) — 235
 Moravsko-varđarska dolina — 18, 20, 232, 266, 291, 304
 Moslavačka gora — 132, 139, 152, 157, 158
 Moslavina — 133, 134, 150, 153, 154, 177, 202, 204, 278
 Most na Soči — 264
 Mostar — 16, 46, 50, 52, 115, 116, 120, 121, 125, 128, 140, 146—148, 170—172, 199, 216, 217, 219, 237, 290, 297
 Moste — 62
 Mozirje — 249
 Mrkopalj (kod Delnica) — 156
 Mrzla Vodica (kod Delnica) — 77, 122

 Nabrežina (kod Trsta) — 243
 Napulj (u Italiji) — 195, 266
 Našice — 180, 202, 232, 292
 Negotin — 36, 44, 95, 98, 117, 274, 296
 Negotino (na Vardaru) — 276, 277, 294, 295
 Neretva (r.) — 18, 50, 150, 156, 157, 164, 167, 168, 170—172, 184, 190, 192, 231

Nevesinje — 115
 Nezavisna Država Hrvatska (NDH)
 — 11, 19, 21, 23, 24, 36, 54, 90, 111,
 113, 114, 148, 164, 166, 172, 216,
 219, 221, 225, 230, 235
 Nikšić — 46—49, 115, 238
 Nirnberg — 97
 Niš — 16, 22, 31, 24, 33, 36, 40, 43
 —46, 64, 66, 84, 93, 95—101, 103,
 117, 124, 125, 126, 131, 140, 141,
 187, 188, 259, 265, 268, 274, 289,
 290, 296, 308
 Nišava (r.) — 131, 258, 274
 Niška Banja — 33
 Norveška — 199
 Notranje Gorice — 60
 Notranjska — 19, 22, 58, 59, 130, 212,
 228, 229, 242, 243, 293, 301, 303
 Nova Gradiška — 168, 177, 233, 271
 Nova Kapela — 232
 Nova Pazova — 189
 Nova Varoš — 297
 Novi (kod Rijeke) — 157
 Novi Sad — 124, 199, 200, 213, 222,
 238, 239, 266, 268, 291
 Novigrad Podravski — 298
 Novigradsko more — 19
 Novi Pazar — 19
 Novo Mesto — 33, 119, 161, 173, 227,
 240, 242, 243, 261, 263, 301
 Novoselec — 152, 153
 Novska — 133, 139, 152, 158, 177,
 202, 204, 271

 Njemačka — 10, 17, 18—28, 34, 36,
 37, 46, 53, 54, 56, 66, 69, 87, 90, 99,
 101, 124, 141, 146, 152, 153, 164—
 167, 178, 180, 244, 257, 289, 290,
 293, 297, 305

 Obilićevo (kod Kruševca) — 37, 88
 Obrenovac — 37, 40, 88
 Obrovac — 54, 91, 271
 Ogulin — 55, 77, 81, 125, 150, 151,
 155, 165, 172, 176, 178, 182, 190,
 197, 198, 203, 204, 268, 269, 270,
 272, 317
 Ohrid — 290
 Ohridsko jezero — 19
 Okučani — 133, 166, 168, 178, 271
 Omarska (kod Prijedora) — 144
 Omiš — 138, 159, 160, 184
 Opatija — 60, 111
 Opatovo (zavod) — 143
 Opčine (kod Trsta) — 229, 242, 261
 Orahovica (kod Prizrena) — 141
 Orebić (na Pelješcu) — 160

Oriovica (ž. st.) — 54
 Orlova čuka — 19
 Ormož (kod Čakovca) — 58, 301
 Oroszlavlje (kod Zagreba) — 287
 Osijek — 16, 18, 53, 54, 67, 121, 124,
 133, 177, 199, 200, 202, 203, 223,
 224, 232, 233, 270, 271, 285, 292,
 297
 Osipaonica (kod Smedereva) — 93
 Osječina — 49
 Ostrožac (kod Jablanice) — 116, 170
 Ostrna (kod Dugog Sela) — 166
 Oštarije (kod Ogulina) — 197, 285,
 287
 Otočac — 269
 Otoče — 273
 Otovec (kod Grosuplja) — 301
 Otrantska vrata — 16
 Otrić (kod Gračaca) — 271
 Ozalj (kod Karlovca) — 178, 211
 Ozren-planina (u Bosni, kod Sara-
 jeva) — 220

 Pag (o.) — 19, 235
 Paganek — 299
 Paka (r.) — 264
 Pakrac — 155, 177, 202, 285
 Palilula (kod Niša) — 44, 188
 Pančevo — 290
 Panonska nizija — 16, 226
 Papuk (pl.) — 152
 Paraćin — 42, 117, 188, 296
 Pariz — 153
 Pazarić (kod Sarajeva) — 116, 140,
 148
 Pazova — 173, 213
 Pčelić (kod Daruvara) — 202
 Peć — 33, 141
 Pečnik (kod Idrije) — 245
 Peloponez — 295
 Pelješac (poluotok) — 178, 234
 Perkovići (kod Splita) — 51
 Persijski zaliv — 16
 Peščano (rudnik) — 160
 Petrovac (na Mlavi) — 141, 296
 Petrovgrad (sada: Zrenjanin) — 46,
 47, 91, 274
 Pirot — 44, 46, 101, 125, 259, 274
 Pisarevina (kod Jastrebarskog) —
 252
 Piskavica (kod B. Luke) — 144
 Piskomjača — 270
 Piva (r.) — 115
 Pivka — 60, 242, 247
 Pivka (potok) — 247
 Planina (ž. st.) — 59, 60, 119
 Plaše (kod Crikvenice) — 155
 Plaški — 270

Plaški Vojnovac — 151
 Plav — 19
 Plave (kod Gorice) — 301
 Plavna (kod D. Milanovca) — 296
 Pleso (aerodrom) — 282
 Pleternica (kod Slavonske Požege) — 203, 271
 Ploče (kod Metkovića) — 121, 156, 157
 Pločice u Korčulanskom kanalu (svetionik) — 156
 Plješivica (pl.) — 19
 Pljeva — 51
 Pijevija — 48, 115
 Po (r., u Italiji) — 198
 Pobjenik (kod Čazme) — 204, 278
 Podbrdo (kod Gorice) — 17, 185, 226, 229, 240—242, 261, 263, 301
 Podgolica — 245
 Podgorica (sada: Titograd) — 47—49, 238, 297
 Podgrab (kod Sarajeva) — 217
 Podgrmeč — 51, 132, 149
 Podlugovi (kod Vareša) — 52, 217, 218
 Podnart (kod Radovljice) — 240
 Podnart-Kropa (ž. st.) — 161
 Podpeč — 60
 Podravina — 177, 206, 232, 297
 Podravska Slatina — 233
 Podrute (kod Varaždina) — 271
 Podstijena (kod Sežane) — 228
 Podsused — 34, 55, 271
 Podunavlje — 11, 24, 231
 Podvis (rudnik, kod Knjaževca) — 66, 141
 Pohorje — 162, 264, 273
 Pokuplje — 150, 155, 203, 278, 293
 Polzela — 162
 Poljana (kod Lipika) — 224
 Poljska — 257
 Pomoravije — 42, 66, 84
 Ponoviče (kod Litije) — 185
 Ponteba (u Italiji) — 228, 264, 302
 Popovac (kod Paraćina) — 42
 Popovača — 34, 153, 233, 269, 271
 Popović Brdo (kod Karlovca) — 270
 Posavina — 132, 153, 154, 278
 Postojna — 59, 119, 161, 227, 228, 240, 242, 243, 246, 247, 253, 301, 302
 Postojnska jama — 243, 246
 Povardarje — 275
 Požarevac — 141, 188
 Požeška kotlina — 177
 Prača — 121, 217
 Prača (r.) — 115
 Pragersko (kod Maribora) — 59, 62, 241, 301

Prahovo — 36, 95, 99, 117, 290
 Predejani — 296
 Predjamski grad — 246, 247
 Prekomurje — 17, 19, 20, 56, 58, 59
 Prenj (pl.) — 19
 Preserje — 59, 60, 83, 85, 184, 304
 Prespansko jezero — 19
 Prestranek — 17
 Priboj (na Limu) — 19
 Prigorje — 151, 278
 Prijedor — 16, 50—53, 78, 118, 120, 121, 139, 143, 144—147, 164, 173, 186, 187, 216, 217, 219, 237, 272
 Prijepolje — 297
 Prilep — 49, 143, 266, 275—277, 290, 291
 Primorje — 297
 Priština — 19, 141, 291, 296
 Prizren — 141
 Prnjavor — 144
 Probištip — 220
 Prokuplje — 131, 140, 188, 274, 296
 Prozor — 170
 Prvačina (kod Gorice) — 229, 242
 Prvić (o.) — 80
 Psunj (pl.) — 152, 222, 297
 Ptuj — 58, 241
 Pukovac (kod Doljevca) — 188
 Pula — 243
 Pusta reka — 140, 141
 Pušća (kod Zagreba) — 203
 Pušća Bistra — 34
 Pušenci — 58
 Putinci (kod Rume) — 166, 173, 239

Rabelj (rudnik) — 244
 Rabrovo (kod Požarevca) — 42
 Radohova Vas — 161
 Radomlje — 58, 184
 Radovljica — 273
 Raduša (rudnik) — 63
 Rajh — vidjeti Njemačka
 Rajhenburg (rudnik) — 248
 Rajlovac (kod Sarajeva) — 217, 218
 Rake — 59, 60, 241, 243, 272
 Rakovica (dio Beograda) — 88
 Ralja (kod Beograda) — 40, 41, 84, 93
 Rama — 148, 149
 Rama (r.) — 148
 Rastenburg (istočna Pruska) — 164
 Raška — 159, 274, 296
 Raštelica (kod Konjica) — 116, 140, 148
 Rateče — 16
 Ravna Reka (kod Čuprije) — 42
 Ravnjak (kod Kruševca) — 37
 Razpotje (kod Idrije) — 245

Ražanac (kod Zadra) — 271
 Rečica (kod Laškog) — 162
 Rečica (kod Karlovca) — 252, 287
 Renovica (kod Sarajeva) — 83, 109, 118
 Resen — 290
 Resnik (kod Beograda) — 188
 Ribnica (kod Kraljeva) — 66
 Ribnica (kod Kočevja) — 272, 273
 Ribnica na Pohorju — 162
 Rihemberg (Branik, kod Trsta) — 229, 242, 261
 Riječka provincija — 19
 Rijeka — 16, 18, 55, 60, 76, 77, 95, 109, 120—122, 125, 135, 151, 155, 162, 163, 197, 223, 230, 240, 242, 269, 272, 309, 317
 Rijeka Crnojevića — 47
 Rim — 19, 121, 151, 164, 200, 257
 Ripanj (tunel) — 84
 Risan — 47
 Risnjak — 76
 Rogatica — 52, 115, 118
 Rovt — 60
 Rožaje — 19
 Rudice (kod Bos. Novog) — 272
 Rudopolje (kod Plaškog) — 151
 Ruma — 122, 124, 142, 173, 213, 238
 Kumunija — 77, 109, 151, 231, 257, 258, 289, 290

 S. Majdan — 186
 Salerno (u Italiji) — 195
 Samobor — 19, 182, 287
 Samotorica (na Dolomitima) — 60
 Sana (r.) — 18, 50, 51
 Sanica Gornja — 186
 Sandžak — 48, 72, 111, 115, 167, 170, 231, 232, 238, 258, 291, 296, 297
 Sanski Most — 19, 51, 186
 Sarajevo — 16, 19, 40, 50, 52, 53, 63, 72, 83, 109, 115—118, 121, 128, 140, 146—149, 170—172, 187, 199, 216—220, 237, 268, 272, 297
 Sarajevsko polje — 149
 Sarakinci (kod Tetova) — 22
 Sarvaš (kod Osijeka) — 54
 Sava (r.) — 17, 18, 40, 56, 58, 95, 116, 132, 155, 165, 178, 195, 197, 224, 227, 231, 232, 240, 241, 243, 257, 261, 265, 290, 291, 293, 297, 298, 301, 304
 Sava (kod Litije) — 174, 241, 262, 265, 297, 303, 317
 Savinja (r.) — 17, 162
 Sečanj — 274
 Seget (kod Trogira) — 159
 Selce (kod Novog) — 157

Semizovac (kod Sarajeva) — 220
 Senovo (rudnik) — 248
 Senj — 272
 Senjski Rudnik (kod Čuprije) — 42
 Sestrice u Pelješkom kanalu (svetionik) — 156
 Sesvete (kod Zagreba) — 224, 235
 Sevnica (kod Trebnja) — 261
 Sežana — 229, 242, 273
 Sibirj (kod Slav. Broda) — 54
 Sicilija — 163, 196, 197
 Sićevo — 44
 Silbanski kanal — 235
 Sinj — 53, 54, 155, 156, 180
 Sirnička župa — 20
 Sisak — 10, 53, 121, 132, 152, 153, 157, 176, 180, 203, 204, 207, 233, 268, 269, 270
 Sisevac (kod Čuprije) — 42
 Sitarjevac (rudnik, kod Litije) — 248
 Sitnica — 186
 Sjedinjene Američke Države (SAD) — 7, 200
 Sjetlina (kod Sarajeva) — 52
 Skadar — 238, 295
 Skela (kod Obrenovca) — 87
 Skender-Vakuf — 186
 Skoplje — 16, 17, 22, 23, 31, 44, 49, 63, 74, 101, 117, 125, 132, 140, 141, 142, 143, 187, 265, 274—277, 289—291, 294—296, 308, 314
 Skrad (kod Delnica) — 176
 Skradin — 178
 Slatina (kod B. Luke) — 186
 Slavonija — 132—134, 150, 155, 157, 165, 168, 177, 181—183, 189, 189, 190, 196, 207, 209, 211, 212, 224, 278, 294
 Slavonski Brod — 16, 50, 54, 70, 72, 103, 121, 123, 124, 147, 148, 153, 165, 178, 199, 216, 224, 233, 270, 271, 272, 290
 Slovenačko primorje — 17, 18, 22, 60, 114, 163, 184, 185, 198, 224, 229, 241, 243, 244, 247, 248, 293, 302
 Slovenija — 17—19, 21, 22, 24, 31, 56, 59, 61, 62, 73, 79, 83, 90, 111, 114, 115, 116, 119, 120, 125, 161, 168, 184, 200, 201, 212, 226, 227, 240, 241, 243, 260, 261—263, 268, 292—294, 299, 300, 302—304, 308, 317, 318
 Slovenska Bistrica — 59
 Slovenj-Gradec — 241, 273
 Slunj — 31, 176
 Smederevo — 37, 40, 88, 239
 Smederevska Palanka — 93
 Snežnik (pl.) — 303

Soča (r.) — 228, 263, 293, 318
 Sofija — 16, 23, 24, 44, 45, 99, 100, 101, 117, 125, 167, 187, 188, 265, 308
 Sogle (kod Velesa) — 266
 Sokobanja — 296
 Solin — 69, 132, 138, 156, 159
 Solinski basen — 53
 Solkan (kod Gorice) — 218
 Solun — 16, 17, 22—24, 31, 43, 122, 132, 142, 143, 167, 188, 265, 277, 289—291
 Sombor — 46
 Sopnica (kod Zagreba) — 235, 287
 Sošice (kod Jastrebarskog) — 133
 Sovjetski Savez — 11, 28, 32, 46, 49, 53, 56, 88, 185
 Sovlje (uvala, kod Tribunja) — 80
 Spačva (kod Vinkovaca) — 238
 Spodnja Idrija — 245, 246
 Split — 16, 18, 19, 34, 35, 37, 53, 54, 56, 61, 67, 69, 70, 91, 95, 125, 138, 151, 155, 156, 159, 176, 196, 223, 231, 269, 271, 287, 309, 314, 317
 Srbija — 18, 20—22, 31, 36—38, 40, 42, 44, 45, 64, 71, 72, 87, 88, 92, 93, 95, 97, 99, 101, 103, 109, 116—118, 124, 126, 131, 140, 141, 168, 173, 187, 188, 200, 231, 257, 258, 259, 261, 265, 266, 268, 274, 289, 290—292, 295, 297
 Srebrenica — 52
 Sredozemlje — 16, 17, 125, 167, 195, 225, 226, 227, 261, 266, 304, 310
 Srem — 11, 21, 73, 70, 110, 112, 124, 133, 134, 142, 150, 174, 177, 181, 183, 187—189, 213, 221, 222, 238, 239, 265, 274, 292—295, 297, 300, 304
 Sremska Mitrovica — 24, 80, 142, 179, 213, 220, 221, 239
 Sremski Karlovci — 213
 Srnetica — 52, 147
 Srpska Moravica — 77
 Stapar (kod Sombora) — 221
 Stalać — 44, 141, 177, 296
 Stari Trg — 38
 Stari Vrbas — 221
 Stejanovac — 80
 Stična (kod Grosuplja) — 130, 160
 Stolac — 147
 Stolice (kod Krupnja) — 30, 31, 51, 72—74, 83, 86, 103
 Strahovica (kod Kamnika) — 160
 Striživojna (kod Osijeka) — 203, 233
 Strmica (kod Knina) — 271
 Struga — 22, 275, zvo
 Strumica — 290
 Stuba (ž. st. kod Nikšića) — 46
 Subotica — 222, 238, 239
 Suhopolje — 202, 224, 285
 Sunja — 16, 50, 53, 56, 109, 118, 120, 139, 143, 144, 146, 172, 182, 203, 207, 233, 260, 268—270, 285
 Surdulica — 274
 Sušak — 35, 55, 150, 155, 198, 203, 272, 285
 Sutjeska (r.) — 167—169, 184, 190, 192, 215
 Sutla' (r.) — 204, 241
 Sv. Marija (ž. st.) — 155
 Sv. Nikola (na Olibu) — 235
 Sv. Rok (kod Obrovca) — 271
 Sveta Lucija (sada: Most na Soči) — 185, 240
 Sveta Nedelja — 182
 Sveti Petar na Krasu — 163
 Svodna (kod Bos. Novog) — 144, 272
 Svrlijig — 67, 296
 Šabac — 124, 238
 šajkaška — 91
 Šar-planina — 19
 Šator (pl.) — 19
 Šavnik — 48, 49
 Šćedro (o.) — 19
 Sent lij (tunel) — 59
 Sent Lovrenc (kod Trebnja) — 161, 162
 Šent Peter (sada: Pivka) — 17, 240
 Šibenik — 34, 67, 69, 80, 125, 138, 155, 159, 176, 178, 180, 196, 234
 Šid — 213, 239
 Šimuni (luka na Pagu) — 235
 Šipovo (kod B. Luke) — 52
 Šiprage (kod Kotor-Varoša) — 186
 Širinec (kod Ivanić-Grada) — 166
 Široki Brijeg — 148
 Šiška (ž. st.) — 33
 Škoflje (kod Trsta) — 248
 Škofljica (ž. st.) — 161, 227
 Šmihel — 246
 Šolta (o.) — 234
 Španija — 77
 Št. Peter — 272, 273
 Štajerska — 17, 19, 22, 56, 58, 59, 62, 160—163, 184, 212, 226, 227, 229, 241, 248, 264, 273, 293, 301, 318
 Štampn[^]v most — 17, 59, 253, 262, 263, 299, 301, 318
 Štanjel (kod Ajdovščine) — 242, 301
 Stip — 22, 290
 buvan (Kod Rijeke) — 229
 Štubik (kod Negotina) — 296
 Šumadija — 72, 187

Tamoruništa (kod Struge) — 22
 Tara (r.) — 115
 Tarčin (kod Sarajeva) — 116, 148
 Teslić — 144, 219
 Tetovo — 19, 22
 Tikveš — 275
 Timok (r.) — 258, 295
 Tirfan (klisura) — 49
 Tolisavac (kod Krupnja) — 30
 Toplica (r.) — 258
 Toplica (predio) — 140
 Torža (kod Kule) — 221
 Tounj (kod Karlovca) — 176
 Tovarnik (kod Sida) — 239
 Travnik — 216, 231
 Trbiž (Italija) — 228, 262, 302
 Trbovlje — 33, 56, 58, 160, 162, 249
 Trbuk (ž. st.) — 51
 Trebinje — 48, 52, 121
 Trebišnjica (r.) — 18
 Trebnje — 161, 166, 173, 261
 Treći Rajh — vidjeti Njemačka
 Tremerje (kod Celja) — 264
 Trepča (rudnik) — 20, 36, 38, 42,
 74, 95, 106, 117, 257
 Treskavica (pl.) — 149
 Trešnjevka (dio Zagreba) — 67
 Tribunj — 80
 Trnovka (rudnik) — 160
 Trnovo — 52
 Trnovski gozd — 163
 Trogir — 69, 156, 159, 180
 Trpanj — 160
 Trst — 16, 17, 22, 24, 33, 59, 83, 85,
 114, 163, 185, 197, 226—229, 240,
 243, 246, 251, 261—264, 272, 273,
 301, 303
 Tržič (u Italiji) — 58, 185, 228, 229,
 240, 243, 273, 302
 Tuhinjska dolina — 184
 Tuhobić (pl.) — 55, 77
 Turanj (kod Karlovca) — 270
 Turn Severin (u Rumuniji) — 99
 Turopolje (kod V. Gorice) — 150,
 203
 Turopoljska šuma — 235
 Turska — 231
 Tuzi — 19
 Tuzla — 50—53, 72, 144, 216, 219,
 238
 Udine (Videm, u Italiji) — 228, 242,
 247, 302
 Ugrinovci (kod G. Milanovca) —
 174
 Ukrajina — 167
 Ulcinj — 19
 Umčari (kod Smedereva) — 124

Umka (kod Obrenovca) — 44
 Una (r.) — 18, 50, 51, 78
 Uroševac — 141
 Uskoplje (kod Dubrovnika) — 121,
 146, 147
 Usora — 50
 Ustiprača — 109
 Užice (sada Titovo Užice) — 24, 35,
 37, 40, 42, 117
 Vaganac (kod T. Korenice) — 270
 Valona (u Albaniji) — 196
 Valjevo — 35, 40, 42, 88, 95, 99, 101,
 141
 Varaždin — 16, 67, 133, 152, 182, 203,
 224, 233, 271, 287, 292, 298
 Vardar (r.) — 23, 265, 275—277, 291
 294, 295
 Vardarsko-moravska dolina — vidje-
 ti Moravsko-vargarska dolina
 Vareš — 52, 53, 63, 103, 118, 219
 Vašington — 10
 Velebit (pl.) — 303
 Velenje — 241, 249, 262
 Veles (sada: Titov Veles) — 22, 50,
 63, 132, 142, 143, 266, 275—277, 289,
 291, 294, 295
 Velika Britanija — 266
 Velika Gorica (kod Zagreba) — 157,
 261
 Velika Ivanča — 37
 Velika Kapela (pl.) — 76, 303
 Velika Morava (r.) — 296
 Velike Lašče — 227
 Velike Loke — 161
 Veliki Bukovac — 155
 Veliko Gradište — 40
 Veliko Selo — 141
 Veliko Trgovište — 34
 Venecija — 16
 Venecijanska nizija — 16
 Verd — 59, 118, 262, 318
 Verige — 143
 Videm — vidjeti Udine
 Vidin (Bugarska) — 210
 Vidrenjak (kod Ivanić-Grada) — 166
 Vilusi (kod Trebinja) — 49
 Vijaka (kod Vareša) — 118
 Vinica (Ukrajina) — 164, 165
 Vinično (kod N. Marofa) — 271
 Vinkovci — 18, 67, 70, 103, 121, 124,
 133, 189, 199, 200, 202, 203, 213,
 221, 223, 232, 233, 238, 239, 261,
 270, 271
 Vintgarje — 17
 Vipava (r.) — 242
 Vipavska dolina — 245
 Virovitica — 177, 202, 203, 232, 233,
 270, 271, 285, 292, 297

Virpazar — 48, 259
 Vis (o.) — 234, 235, 266
 Visoko — 217
 Višegrad — 50, 52, 72, 118, 120, 146,
 147, 216, 217, 295, 297
 Viševica (pl.) — 77
 Viševica (kod Crikvenice) — 55
 Višnja Gora (kod Ljubljane) — 161,
 227, 243
 Višovlje — 243
 Vitina — 20
 Vitković (železara) — 147
 Vladičin-Han — 259, 274
 Vlasenica — 52
 Vlasotince — 141
 Vlaška nizina — 16
 Vlaško Polje (kod Mladenovca) —
 84
 Vodice (kod Šibenika) — 69, 178,
 271
 Voganj (kod Srem. Mitrovice) —
 189, 220, 221, 239
 Vojnovac (kod Plaškog) — 270
 Vojvodina — 45, 73, 173, 201, 274,
 298, 308
 Volga (r., SSSR) — 116
 Voloder (ž. st.) — 269
 Vranja Peč (rudnik, kod Velenja)
 — 162
 Vranje — 44, 45, 99, 100, 140, 188,
 274
 Vranjska Banja — 188
 Vrbanja (kod Županje) — 238
 Vrbas — 221
 Vrbas (r.) — 18, 231
 Vrbovsko (kod Karlovca) — 176,
 182, 211
 Vrdnik — 122, 213, 219
 Vremenski Britof — 17
 Vreoci (kod Lazarevca) — 97
 Vrgadski kanal — 178
 Vrlička krajina — 271
 Vrnjačka Banja — 196, 200
 Vrpolje (kod Osijeka) — 133, 203,
 232, 271, 297
 Vrpolje (kod Šibenika) — 176
 Vršac — 274
 Vrtlinska (kod Čazme) — 11, 204
 Vukosavljevića (kod Virovitice) —
 224
 Vukovar — 124, 133

Zabok (kod Varaždina) — 298
 Zabrežje — 40, 95
 Zadar — 19, 34, 54, 91, 178, 180,
 196, 231, 234, 271

Zagorje na Savi (rudnik) — 17, 58,
 162, 185, 249, 265, 301
 Zagorje (predio) — 159, 223, 278,
 293, 297, 298
 Zagreb — 9—11, 16—18, 23, 24, 28,
 30, 33—37, 50, 53—58, 61, 67—69,
 76, 80, 93, 95, 101—103, 109, 111,
 113, 118, 120—126, 132, 133, 135,
 139, 148, 150—153, 155, 158, 164,
 165, 167, 170, 172—174, 176—180,
 182, 188—190, 197—200, 202—204,
 207, 210, 211, 213, 216, 220—224,
 232, 233, 235, 238, 239, 252, 260,
 261, 265, 268—271, 274, 280, 282,
 283, 285, 287, 289, 291, 292, 297,
 298, 301, 303, 309, 314, 317
 Zaile (kod Daruvara) — 134
 Zaječar — 20, 36, 95, 98, 99, 117, 126,
 188, 259, 274, 295
 Zajezda (rudnik) — 159
 Zadlog (kod Idrije) — 245
 Zalog — 33, 62, 119, 243, 304
 Zalužani (kod B. Luke) — 236
 Zatrešić (kod Zagreba) — 34, 287
 Zaton — 69
 Zavala — 52
 Zavidovići — 143
 Zbelovo (kod Slov. Konjica) — 264
 Zdenčina (kod Karlovca) — 152,
 270
 Zdenska Vas (kod Kočevja) — 243
 Zelenika (kod Herceg-Novog) —
 121, 147
 Zelenikovo (kod Skoplja) — 276,
 295
 Zemun — 33, 64, 80, 121, 122, 153,
 213, 224
 Zenica — 53, 63, 103, 106, 216, 219,
 220, 268
 Zidani Most — 17, 33, 34, 36, 56,
 58, 121, 151, 184, 204, 226, 227, 241,
 243, 262, 264, 271—273, 301—303,
 317
 Zrenjanin — vidjeti Petrovgrad (sa-
 da Zrenjanin)
 Zrmanja (r.) — 19
 Zvečaj (kod Karlovca) — 178, 270
 Zvečan — 38
 Zvečevo — 133, 174, 190, 202, 207,
 278
 Zvornik — 238

Zabalj — 73
 Zagubica (kod Bora) — 296
 Zalna (kod Crnomelja) — 301, 317
 Zavije (kod Trsta) — 248
 Zepče — 217

Žica (manastir) — 45
Žiri (kod Idrije) — 246
Žirovnica — 160, 250
Živašnica (kod Konjica) — 148
Živinice (kod Tuzle) — 53

Žumberak — 130, 132, 133, 150, 152,
176, 203, 207, 278, 293
Žuta Lokva (kod Otočca) — 269
Žutica (šuma) — 132
žužemberg — 161

VOJNE JEDINICE, ŠTABOVI I KOMANDE I OSTALI POJMOVI

Armije

NOVJ:

- 1-va — 293, 294
- 2-ga — 293, 294
- 3-ća — 293, 294
- 4-ta — 293, 294

saveznička:

- 15. američka vazduhoplovna — 266

neprijateljske:

- 2. italijanska — 54, 89, 90, 115, 119, 120, 147, 148, 151, 164, 199
- 2. njemačka oklopna — 86, 87, 196, 198—200, 223, 231, 261, 289, 290
- 5. bugarska — 289, 290
- 8. italijanska — 185, 226
- 14. njemačka — 198

Bataljoni

NOVJ:

- 1. brigade »Rade Končar« — 182
- 1. diverzantski 3. operativne zone GŠ Hrvatske — 190, 202—204, 207, 209, 224, 270, 282, 283, 285, 286
- 1 (Cankarjev) — 160
- 1. Istarskog odreda — 248
- 1. kraški — 229
- 1. Notranjskog odreda — 130, 162
- 1. Pohorskog odreda — 161
- 1. »Sloboda« — 72
- 1. štajerski (»Šlandrov bataljon«) — 160, 162, 163

- 1-vi 2. krajiškog odreda — 139, 143, 144
- 1-vi 11. slovenačke brigade — 249
- 2. brigade »Rade Končar« — 182
- 2. diverzantski GŠ NOV i PO Hrvatske — 203, 207, 210, 235, 252, 269, 270, 284, 287
- 2. Posavskog odreda — 44, 71, 72
- 2. štajerski — 130
- 2. štajerski 2. grupe partizanskih odreda Slovenije — 161
- 3. brigade »Rade Končar« — 182
- 3. diverzantski GŠ NOV i PO Hrvatske — 202, 204, 206, 259, 271, 287
- 3. banijski — 158
- 3-ći 18. soške brigade — 244
- 4-ti 3. sremskog odreda — 173
- 5. banijski — 158
- Banijski udarni — 157
- bataljon Narodne zaštite — 109
- »Bude Borjan« — 80
- Grahovski Durmitorskog odreda — 49
- Inžinjerijski 30. divizije — 302
- Izviđački udarni 2. udarnog korpusa — 238, 259
- »Josip Kraš« — 152
- »Joža Vlahović« — 176
- Južnodolenjski — 130
- Kamnički — 31, 56, 76, 83
- Kozjanski — 241
- Krimski — 59, 84
- Ljubinjanski — 147
- »Ljubo Šercer« — 130
- »Matija Gubec« — 136
- Moslavački — 157
- Mosorski — 138, 159
- Ozrenski — 52, 72
- Petrovački — 237
- Pohorski — 162

- »Sloboda« — 50
- Trebevički — 52
- Sitnički — 147
- »Strašo Pindžur« — 220
- »Tone Tomšič« — 115
- Udarni diverzantski Glavnog štaba NOV i PO Vojvodine — 11, 201, 213, 238, 308

neprijateljski

domobranski :

- 4-ti — 167
- 6-ti — 167
- 8-mi — 167

- 56-ti — 167

italijanski:

- 14. karabinjerski — 60, 85

njemački:

- 1-vi 202. tenkovskog puka — 122, 124
- 4. za zaštitu željeznice — 167
- 265. zaštitni — 167
- 823. landesšicen — 121, 122, 167
- 923. landesšicen — 103, 118, 121
- 924. landesšicen — 103, 122, 167
- 925. landesšicen — 121, 122, 167
- »Hajne« (»Heine«) — 244

Brigade

NOVJ:

- 1. istarska »Vladimir Gortan« — 211
- 1. hrvatska — 151
- 1. krajiška — 217
- 1. makedonska — 275
- 1. slavonska — 133, 134
- 1 slovenačka »Tone Tomšič« — 115, 173, 207
- 1. soška — 228
- 1. proleterska — 115, 148
- 1-va 7. divizije — 269
- 2. makedonska — 265, 276
- 2. »Matija Gubec« — 173, 207
- 2. proleterska — 115, 148, 140
- 2. soška — 228
- 2-ga 7. divizije — 269
- 3. krajiška — 219
- 3. makedonska — 275—277
- 3. slovenačka »Ivan Cankar« — 207
- 3-ća 7. divizije — 269

- 3. proleterska — 148
- 3. vojvodanska — 220, 221
- 3-ća 8. divizije — 270
- 4. crnogorska — 238
- 4. slovenačka »Matija Gubec« — 299
- 4. slovenačka »Ljubo Šercer« — 207, 228, 241
- 4. krajiška — 140, 148, 173
- 4-ta 7. divizije — 269
- 5. crnogorska — 238, 297
- 5. slovenačka »Ivan Cankar« — 299
- 5-ta 4. divizije — 186
- 5-ta 12. divizije — 217
- 6. slovenačka »Ivan Gradnik« — 185
- 6. slovenačka »Slavko Blander« — 249, 264, 265, 273, 299
- 6. crnogorska — 238, 297
- 6. vojvodanska — 238, 239, 274
- 7. crnogorska — 297
- 7. slovenačka »France Prešern« — 241
- 8. krajiška — 219, 272
- 8-ma 7. divizije — 172
- 9. crnogorska — 297
- 9. krajiška — 219
- 9. makedonska — 276, 277, 294
- 10. makedonska — 276
- 11. makedonska — 274, 294
- 11. slovenačka »Miloš Zidanšek« — 241, 249, 264, 265, 273, 273, 297, 301
- 11. vojvodanska — 213
- 12. makedonska — 277
- 13. proleterska »Rade Končar« — 176, 177, 182
- 13. slovenačka »Mirko Bračič« — 303
- 16. slovenačka »Janko Premrl-Vojko« — 245—247
- 17-ta — 180, 222, 223
- 18. soška — 244
- 19. slovenačka — »Srečko Kosovel« — 229, 242
- »Braća Radić« — 271
- »Franjo Ogulinac Seljo« — 270
- Karlovačka — 270
- Goriška — 228
- »Matija Gubec« — 271
- Osječka — 270
- Virovitička 40. divizije — 270, 271, 297

britanska (saveznička) :

- 2. specijalne namene (2. Specijal Service Brigade) — 234

Cete

NOVJ:

- Banijska proleterska — 157
- Banjalučka partizanska — 51
- Belička Pomoravskog odreda — 42, 43, 84
- Biokovska — 157
- Borovniška — 59, 60
- Diljska — 202
- »Dmitar Vlahov« — 143
- »Grmeč« — 237
- Inžinjerijska Vrhovnog štaba — 170
- Istarska — 204
- Kalnička (3-ća 3. diverzantskog bataljona) — 204
- Karlovačka diverzantska — 261
- Karlovačko-kordunaška (2-ga 2. diverzantskog bataljona) — 203
- Kijevska — 72
- »Kljuka« — 155
- »Kozara« — 237
- Krajiška proleterska — 157
- Kranjska — 58
- Međumurska — 206
- Moslavačka diverzantska — 157, 202, 204
- »Ognjen Priča« — 55
- Paraćinsko-čuprijska Pomoravskog odreda — 44
- Poljanska — 59, 70, 84
- Pračanska — 52, 70, 79
- Prigorsko-zagorska (2-ga 3. diverzantskog bataljona) — 204
- Primorska — 178
- Primorsko-goranska — 203, 204
- »Prošara« — 237
- Psunjska — 202
- Radomeljska Kamničkog bataljona — 56
- Revirska — 58
- Samotorska (Dolomitska) — 59, 60, 84, 85
- Sisačko-banijska (1-va 2. diverzantskog bataljona) — 203
- Štiška Požarevačkog odreda »Veljko Dugošević« — 141
- Švrljiška Nišavskog odreda — 44, 46
- Šibenska — 138, 159
- Šibensko-trogirska — 176
- Trebevička — 72
- Turopoljsko-posavska (3-ća 2. diverzantskog bataljona) — 203

neprijateljske

njemačke:

- 7. SS brdska inžinjerijska — 125
- 717. inžinjerijska — 125

Grupe

NOVJ:

- diverzantska Slavonije i Srema — 177, 181, 183, 190
- diverzantskih odreda NOVJ — 7, 10, 269, 278—282, 288, 289, 292, 293 304, 309
- Istočna NOP odreda (Diljski, Požeški, Osječki i Podravski) — 233, 270
- NOP odred Dalmacije — 180, 182
- NOP odred za Liku — 75, 150, 151
- Primorsko goranskih NOP odreda — 223
- Sjevernodalmatinskih NOP odreda — 271
- Zapadna NOP odreda Slavonije — 233, 270
- 1. grupa partizanskih odreda Slovenije — 160—162
- 2. grupa portizanskih odreda Slovenije — 130, 160—162
- 3. grupa partizanskih odreda Slovenije — 115, 130, 161
- 5. grupa partizanskih odreda Slovenije — 115
- Grupa proleterskih udarnih brigada — 116
- Operativna grupa divizija (2. proleterska, 5. i 17.) — 167, 170, 176, 177, 216, 258, 268, 274

njemačke:

- Borbena »Zapad« — 182
- Borbena »Zapadna Bosna« — 152
- Grupa armija »B« — 198, 228
- Grupa armija »C« — 293, 300
- Grupa armija »E« — 163, 195, 197, 200, 257, 266, 275, 289, 292—297, 304
- Grupa armija »F« — 196, 197, 258
- Grupa »Južna Ukrajina« (kasnije Grupa »Jug«) — 290, 293

Divizije

NOVJ:

- 1. proleterska — 169, 170, 258
- 3. udarna — 258, 297

- 4. hrvatska (12. slavonska) — 177, 186, 219, 236, 237, 272
- 5. krajiška — 216, 218, 231
- 6. proleterska — 258
- 7. banijska — 172, 269, 270
- 8. kordunaška — 269, 270
- 9. dalmatinska — 271
- 11. krajiška — 213, 258
- 12. slavonska — 217, 232, 270, 297, 298
- 13-ta — 272
- 14-ta — 227, 228, 241, 248, 249, 264, 273, 303
- 15-ta — 227, 228, 242, 263, 272, 299
- 16. vojvođanska — 231, 238, 258
- 17-ta — 219
- 18-ta — 228, 263, 242, 299
- 19-ta — 271
- 20-ta — 271
- 21-va — 258
- 22-ga — 258, 274
- 23-ća — 258, 274, 295
- 24-ta — 258, 273, 274
- 25-ta — 258
- 26-ta — 271
- 27-ma — 258
- 28. slavonska (10. hrvatska) — 202, 205, 233, 258, 270, 271
- 29-ta — 258, 297
- 30. slovenačka (»Goriška«) — 228, 229, 242, 244, 263, 264, 273, 302
- 31. slovenačka »Triglavska« — 229, 244, 246, 247, 263, 264, 273, 302
- 32-ga — 271, 297, 298
- 33-ća — 271, 298
- 34-ta — 269, 270
- 35-ta — 269, 272
- 36. vojvođanska — 258
- 37-ma — 258, 297
- 38-ma — 258
- 40-ta — 270, 297
- 41-va — 275, 294
- 42-ga — 275, 277, 294
- 43-ća — 272

saveznička :

- 113. Crvene armije — 296

neprijateljske

domobranske:

- 1. pješačka — 165, 178, 180
- 6. pješačka — 52

italijanske:

- »Izonco« — 166
- »Kačatori dele Alpi« (»Cacciatori delle Alpi«) — 70, 114, 120
- »Lombardija« — 166
- »Mačcerata« (»Macerata«) — 114
- »Re« — 90
- »Sasari« — 50, 87

njemačke:

- 1. brdska — 231
- 1. konjička kozačka — 217
- 4. SS (mot.) policijska oklopno-grenadirska — 275, 276, 289, 291
- 11. vazduhoplovno-pješadijska — 275, 291
- 22. grenadirska — 291
- 71-va — 229
- 114. lovačka — 178
- 181-va — 199
- 187. rezervna — 164, 165, 168, 178
- 264-ta — 199
- 369. legionarska — 172, 199
- 371. pješadijska — 231
- 392. legionarska — 231
- 704-ta — 117
- 714-ta — 117, 124, 126
- 717-ta — 43, 99, 100, 117
- 718-ta — 91, 121, 124, 149
- SS »Princ Eugen« — 173, 174

Feldkomandanture :

- Užice — 24
- Niš — 36, 45, 98, 141

Korpusi

NOVJ:

- 1. bosanski — 186, 216
- 1. proleterski — 258, 274
- 1. slavonski (2. hrvatski, kasnije 6.) — 178, 180, 202
- 2. bosanski — 216, 218, 297
- 2. udarni — 231, 238, 258, 259
- 2. NOV Hrvatske (kasnije 6. slavonski) — 206, 207, 208, 209
- 3-ći — 217, 231, 258
- 4-ti — 203, 206, 207, 210, 212, 235, 252, 267, 269, 270, 278, 282, 284, 285, 292, 293, 298
- 5-ti — 217, 272, 293, 297

- 6-ti — 206, 232, 233, 235, 269, 270, 278, 279, 282, 285, 286, 293, 297, 298
- 7-mi — 240, 242, 243, 261—263, 272, 293, 299, 301, 303
- 8-mi — 269, 271, 282, 291, 292, 297
- 9-ti — 240—242, 244—248, 261—264, 272, 273, 293, 301—303
- 10 (zagrebački) — 204, 206, 207, 210, 235, 269, 278, 285, 287, 292, 293, 297, 298
- 11-ti — 204, 206, 207, 210, 211, 235, 236, 269, 272, 282, 293, 298
- 12. vojvodanski — 258
- 14-ti — 295, 296

neprijateljski

bugarski :

- 1. okupacioni — 117, 125, 290

italijanski :

- 5. armijski — 90, 115
- 6. armijski — 34, 89
- 11. armijski — 56, 60, 79, 85, 86, 89, 114, 119, 131, 166
- 23. armijski 114, 115

njemački :

- 2. SS oklopni »Hauzer« — 199, 229
- 3. SS »Germanija« — 196
- 5. SS brdski — 196
- 15. brdski — 196, 199, 224
- 18. armijski — 45, 95—97, 303
- 21. brdski — 196, 289, 290, 291
- 69. rezervni — 196, 200
- 97. armijski — 294
- Ruski zaštitni — 117

Odredi

NOP :

- 1. banijski — 269
- 1. diverzantski Grupe diverzantskih odreda GŠ Hrvatske — 278—280, 282, 298
- 1. južnomoravski — 187, 188
- 1. kordunaški — 176
- 1. krajiški — 51, 78, 144
- 1. slavonski — 133, 134, 157, 174, 177
- 1. sremski — 174, 220, 221, 238
- 1. šumadijski »Milan Blagojević« 38, 131, 173, 187

- 2. banijski — 269
- 2. diverzantski Grupe diverzantskih odreda GŠ Hrvatske — 278, 280, 282, 285, 298
- 2. južnomoravski — 187, 188
- 2. krajiški — 51, 72, 113, 139, 143, 144, 146
- 2. pulski — 211
- 2. slavonski — 133, 134, 177
- 2. sremski — 174, 220, 239
- 2. šumadijski — 38, 66
- 3. bačko-baranjski — 174
- 3. diverzantski Grupe diverzantskih odreda GŠ Hrvatske — 261, 278, 280, 282, 285, 298
- 3. krajiški — 51, 146
- 3. (u Sremu) — 134, 173
- Babički — 38
- Bačko-baranjski — 220, 221, 222, 238
- Bačko-palanački — 274
- Banijski — 139
- Belocrkvanski — 274
- Belokranjski — 242
- Benkovački — 271
- Bilogorski — 207
- Bjelovarski — 204
- Boljevački (Knjaževačko-boljevački) — 38, 66
- Bosutski — 274
- Bribirski — 55
- Briško-beneški — 242, 247, 248, 263, 273
- Crnogorski — 48
- Crnogorsko-sandžački — 49
- Čačanski — 38
- Daruvarski — 207
- Diljski — 207, 270
- Dolenjski — 161, 241—243, 248, 272, 299
- Dolomitski — 263, 273
- Drežnički — 55
- Durmitorski — 47—49, 72
- Đevdelijski — 277
- Fruškogorski — 73, 127, 131, 174, 274
- Gorenjski — 160, 185, 226, 228, 241, 250, 263, 273
- Gradiško-lijevački — 237
- Ibarski — 274
- Idrijsko-tolminski — 263, 273
- Istarski — 240, 242, 243, 248, 272
- Istočnodolenjski — 227
- Istočnokoruški — 241, 273
- Jablanički — 38, 44, 72, 131
- Jastrebački — 187
- Jelašinovački — 51
- Jeseniško-bohinjski — 301, 302
- Južnohercegovački — 141

Južnoprimorski — 240, 242, 263, 272
 Kalnički — 159, 173, 178, 204
 Kamniško-zasavski — 184, 185, 249, 273, 297
 Karlovački — 270
 Kikindski — 46
 Kninski — 271
 Knjaževačko-boljevački — vidjeti
 Boljevački (knjaževački)
 Kokrški — 160, 161, 273
 Kolubarski — 141
 Komiški — 47, 48
 Kopaonički — 38, 74
 Kordunaški — 178
 Kosmajski — 38, 40, 84, 239
 Kozarski — 51, 217, 237
 Kozjanski — 273
 Kragujevački — 38, 42, 71, 72
 Krajinski — 38
 Kraljevački — 38
 Kukavički (Leskovački) — 38, 44, 131, 140, 141
 Lovčenski — 47, 48
 Mačvanski — 38
 Majevićki — 274
 Moslavački — 133, 204
 Nikšićki — 46, 47
 Nišavski — 44, 141
 Niski (Svrljiški) — 38
 Notranjski »Ljubo Šercer« — 130, 161, 162, 242, 243, 272
 Novosadski — 274
 Osječki — 270
 Ozrenski (u Bosni) — 52
 Ozrenski (u Srbiji) — 38, 44
 Pančevački — 274
 Paraćinsko-čuprijski — 42
 Pasjačko-jablanički — 187
 Petrovaradinski — 274
 Podgrmečki — 217, 219, 237
 Podravski — 157, 207, 270
 Podunavski — 73, 142
 Pohorski — 161, 273
 Pomoravski — 38, 42, 44, 85
 Posavski — 38, 40, 43, 44, 71, 72, 84, 207, 270, 274
 Požarevački — 38, 42, 131, 141, 187, 239
 Požeški — 157, 207, 270
 Prilepski — 141, 142
 Primorsko-goranski — 73, 78, 150
 Prominski — 271
 Rasinski — 38, 131, 141, 187, 188
 Savinjski — 161
 Ramski — 217
 Skopsko-kumanovski — 220
 Sremski — 189
 Subotički — 274
 Sajkaški — 91, 274

— škofjološki — 273
 — Šoški — 163
 — Šumadijski — 131, 187
 — Tikveški — 277
 — Toplički — 38, 44, 72, 131, 140
 — Turopoljsko-posavski — 235, 261, 270
 — Učki — 211
 — Užički — 38
 — Valjevski — 38, 40
 — Veleški — 141
 — Vranjski — 38
 — Vršački — 274
 — Zadarski — 271
 — Zaglavski (Knjaževački) — 38
 — Zagrebački — 204, 224
 — Zaječarsko-timočki — 187, 188
 — Zapadnodolenjski — 227, 273
 — »Zejnel Ajdini« — 141
 — Zetski — 46, 48
 — Žumberački — 270
 — Žumberačko-pokupski — 152, 157

Stranih državljana u sastavu NOVJ:

— Mađarski »Šandor Petefi« — 207

Operacije (njemačke):

— »Adler« — 230
 — »Kugelblic« — 230
 — »Švarc« — 167, 189
 — »Vajs I, II« — 163—166, 172, 177

Operativne zone

NOV i POJ:

— 1. operativna Hrvatske — 129, 130, 133, 139, 150, 151
 — 2. operativna Hrvatske — 11, 133, 134, 139, 150, 155, 176, 180, 202, 275
 — 3. operativna Hrvatske — 134, 139, 157, 158, 174, 177, 190, 202
 — 3. operativna »Alpska« — 229
 — 4. operativna Slovenije — 150, 184, 185, 240, 241, 242, 249, 261, 262, 264, 265, 272, 273, 293, 299, 303
 — 5. operativna Hrvatske — 135, 150
 — Bačko-baranjska — 274, 275
 — Banatska — 274, 275
 — Primorska operativna — 185
 — Sremska operativna — 274

Pukovi

neprijateljski

bugarski

— 2. motorizovani — 99

domobranski (pukovnije) :

- 3. oružnička — 146, 236
- 4. oružnička — 52
- 6. oružnička — 116

italijanski:

- 1. pješadijski divizije »Re« — 90
- 23. divizije »Isonco« — 89

njemački:

- 202. tenkovski — 122, 124
- 724-ti — 187
- 737-mi — 122

Štabovi NOV i POJ:

- Generalštab JA — vidjeti Vrhovni štab NOP odreda Jugoslavije
- Glavni NOP odreda za Bosnu i Hercegovinu — 50, 52, 72, 260
- Glavni NOP odreda za Crnu Goru i Boku — 48, 49
- Glavni NOP odreda Hrvatske — 31, 73, 127, 130, 132—135, 139, 150, 151, 153—155, 157, 159, 175—177, 181—183, 191, 202—204, 206, 207, 210—212, 214, 215, 224, 232, 233, 236, 260, 269, 271, 272, 278, 280—283, 285, 292, 297, 298
- Glavni NOP odreda Jugoslavije — 28, 29, 34, 45, 56, 64, 75, 76, 149 (vidi Vrhovni NOP odreda Jugoslavije)
- Glavni NOP odreda Makedonije — 143, 175, 220, 267, 275, 277, 294, 295
- Glavni slovenačkih partizanskih četa — 60, 75, 79, 83, 85
- Glavni NOP odreda Slovenije — 31, 61, 73, 74, 83, 84, 115, 130, 161, 185, 212, 225—228, 239—246, 248, 251, 260—266, 272, 273, 293, 300, 302
- Glavni NOP odreda Srbije — 127, 131, 141, 258, 259, 267, 273, 274, 296
- Glavni NOP odreda Vojvodine — 11, 142, 174, 201, 213, 220, 221, 238, 267, 308
- Vrhovni NOP odreda Jugoslavije — 31, 49, 59, 76, 80, 109, 115, 116, 126, 129, 130, 131, 135, 147—150, 169, 170, 175, 180, 191, 225,

226, 231, 232, 258, 261, 263, 266, 273, 277, 294, 298, 300, 311

- Operativni za Bosansku krajinu — 128, 144, 146
- Operativni za Istru — 21, 235
- Operativni NOP odreda za Hercegovinu — 128, 146, 147
- Operativni za zapadnu Sloveniju — 228, 229
- Pokrajinski NOP odreda za Makedoniju — 132
- Sjevernodalmatinskih partizanskih odreda — 80, 178

Diverzantska sekcija GŠ NOPO Hrvatske — 132, 134, 154, 174, 191, 201, 204, 206, 208, 211, 212, 236, 252, 278, 282, 285

Inženjerijsko-tehnička sekcija GŠ NOV i PO Slovenije — 240

Komanda banijskog područja — 211
Komanda Jadranske operativne zone — 246

Komanda Kordunaškog Vojnog područja — 174

Komanda NOP odreda Korduna i Banije — 73

Komanda Sarajevske oblasti — 51, 72, 79

Neprijateljski štabovi i komande:

Generalštab Bugarske — 299

Generalštab njemačke Kopnene vojske — 195

Komanda Jugoistoka — 23, 34, 35, 38, 39, 41, 45, 46, 53, 66, 67, 68, 89, 92, 95, 97, 101, 103, 111, 117, 118, 124, 163, 165, 179, 187, 189, 190, 195, 197—199, 230, 231, 259, 260, 265, 276, 289, 291, 295, 296, 303

Komanda njemačkog Abvera (Abwehr) — 31, 37, 88, 89

Komanda njemačkih trupa u NDH — 165, 195, 216, 223

Komanda pozadine komandanta oružanih snaga na Jugoistoku — 43

Komanda pozadine u Srbiji — 65

Komandant SS i policije — 115

Komandujući general i komandant u Srbiji — 141, 152, 164, 187

Krajskomandantura u Vel. Bečke-reku — 73

Njemački opunomoćeni general u Zagrebu — 50, 53, 54, 93, 102, 103, 111, 118, 120, 122, 144, 146, 147, 164, 166, 179, 260

Njemački opunomoćenik komandanta u Srbiji — 65, 66, 88, 92, 94, 96, 97—103, 118, 122, 124, 125, 145

Njemački poslanik u Zagrebu — 171
Transportna komanda Zagreb — 111, 120, 121, 123, 125, 146, 151, 153, 155

Štab komandanta njemačkih trupa u NDH — 164, 165

Štab za osiguranje pruge Zagreb — Beograd — 121, 124

Štab za vezu pri italijanskoj 2. armiji — 121, 147, 150, 199

Štab vojnoupravnog komandanta u Srbiji — 64, 88, 89, 93, 99

Viša komanda 65 za naročitu upotrebu — 65, 88, 93, 97, 100

Viša komanda oružanih snaga »Slovenija—Dalmacij« (»Supersloda«) — 114, 126, 155

Vojnoprivredni komandant Srbije — 24, 97

Vojnoprivredni štab Jugoistok — 23, 36, 38, 43, 45, 64, 110—113, 120, 151, 259, 269

Vojnoprivredni štab Jugoslavije — 22

Vojnoprivredni štab Srbije — 23

Vojnoprivredni štab u Sofiji — 23

Vrhovna komanda Italije — 89, 113, 148

Vrhovna komanda Vermahta — 22, 23, 35, 36, 39, 41, 47, 69, 87, 89, 95, 97, 101, 110, 111, 117, 120, 122, 146, 148, 163—165, 167, 172, 196—198, 200, 201, 226, 229, 230—232, 257, 258, 259, 260, 266, 289—291, 295, 303, 305

Uprava za vojnu privredu — 23

Uprava za željeznički saobraćaj Jugoistoka — 88

— 18. vojna oblast njemačka — 115

Komiteti

— Centralni Komunističke partije Hrvatske (CK KPH) — 27, 70, 76

— Centralni Komunističke partije Jugoslavije (CK KPJ) — 28, 32, 49, 63, 66, 75

— Centralni Komunističke partije Slovenije (CK KPS) — 73

— Mjesni KPJ za Beograd — 63, 64, 88

— Mjesni KPJ za Kosovsku Mitrovicu — 38

— Mjesni KPH za Split — 69

— Mjesni KPH za Zagreb — 67

— Oblasni KPJ za Bosansku krajinu — 50

— Oblasni KPJ za Kosmet — 38, 75

— Okružni KPJ za Baniju — 210

— Okružni KPJ za Karlovac — 55

— Okružni KPJ za Leskovac — 222

— Okružni KPJ za Niš — 131

— Okružni KPJ za Požarevac — 131, 141

— Okružni KPJ za Srem — 189

— Okružni KPH za Šibenik — 69, 178

— Okružni KPJ za Zaječar — 141

— Okružni KP Slovenije za Prekomurje — 58

— Pokrajinski KPJ za Crnu Goru i Boku — 48

— Pokrajinski KP Slovenije za Štajersku — 62

— Pokrajinski KPJ za Bosnu i Hercegovinu — 63

— Pokrajinski KPJ za Makedoniju — 31, 49, 132, 143

— Pokrajinski KPJ za Srbiju — 43, 63, 66, 72, 131, 141, 222

— Pokrajinski KPJ za Vojvodinu — 91

— Sreski komitet KPJ za Kosmaj — 72

OSTALI POJMOVI

Američke vazduhoplovne snage u Sredozemlju (Mediterranean American Strategic Air Forces — MASAF) — 266, 268

Balkanske vazduhoplovne snage (Balkan Air Forces — BAF) — 266, 268

Britanska vojna misija u Jugoslaviji — 272, 277

Bugarska radnička partija — 25

Crna legija — 189

Drugo zasjedanje AVNOJ-a — 27

Dunavska flotila — 124

Glavni odbor inženjera — tehničara — 61

Guvernatork Crne Gore — 190

Guvernatork Dalmacije — 19

Hrvatska seljačka stranka (HSS) — 113

Komunistička partija Jugoslavije (KPJ) — 9, 24, 25, 27—30, 32, 54, 74, 78, 86, 103, 104, 305—307
 Komunistička partija Slovenije — 62
 Kulturbund — 62
 Majsko savjetovanje — 28
 Ministarstvo domobranstva NDH — 34, 89, 111
 Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije — 260
 »Narodna zaštita« — 73
 »Narodni svet« — 21
 Oficirska škola Slovenije — 239
 Okružno zapovjedništvo u Osijeku — 54
 Organizacija Tot — 99, 117
 Osvobodilna fronta — 59, 85, 162
 Otečestveni front Bugarske — 289
 OZNA — 270
 Peta zemaljska konferencija KPJ — 25
 Peti kongres KPJ — 27
 Politburo CK KPJ — 36, 56, 114

»Primavera« (»Proljeće«) — plan za blokiranje Ljubljane — 114, 119
 »Privremeni administrativni komitet« (kvislinški organ vlasti u Crnoj Gori) — 21
 Radio-stanica »Slobodna Jugoslavija« — 131, 175, 246
 Savez komunističke omladine Jugoslavije (SKOJ) — 64, 86, 104, 281, 306
 Savjetovanje u Stolicama — 30, 51, 72—74, 83, 86, 103
 Sovjetska vojna misija — 259
 Srpska državna straža — 117
 Teheranska konferencija — 201
 Velika župa Vrhbosna — 52
 Vojna komisija CK KP Slovenije — 61
 »Zbor« (ljotičevska organizacija) — 21
 Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske (ZAVNOH) — 210
 Ženevska konvencija — 6

S A D R Ź A J

UVOD.	5
---------------	---

GLAVA PRVA

DIVERZANTSKA DEJSTVA U ORUŽANOM USTANKU 1941. GODINE

Uslovi u kojima su otpočela diverzantska dejstva_____	15
Diverzantska dejstva u koncepciji KPJ	24
Objekti i razmjere diverzantskih dejstava u oružanom ustanku	32
Specifičnost diverzantskih akcija u gradovima	60
Obuka, sredstva i način izvođenja diverzantskih akcija	71
Vojne i političke mjere okupatora	87

GLAVA DRUGA

DIVERZANTSKA DEJSTVA 1942. I U PRVOJ POLOVINI 1943. GODINE

Vojnopolitički položaj narodnooslobodilačkog pokreta i mjere okupatora 1942. godine.	109
Diverzantska dejstva u partizanskoj taktici	126
Obim diverzantskih dejstava 1942. godine.	140
Planovi i mjere okupatora u prvoj polovini 1943. godine	163
Diverzantska dejstva u strategiji vojnog i političkog rukovodstva narodnooslobodilačkog pokreta u vrijeme bitaka na Neretvi i Sutjesci	168

GLAVA TREĆA

DIVERZANTSKA DEJSTVA U VRIJEME JESENJIH I ZIMSKIH OPERACIJA 1943/44. GODINE

Mjere njemačke komande za obezbjeđenje glavnih komunikacija u vrijeme kapitulacije Italije.	195
Diverzantski bataljoni.	201
Mjesto, uloga i karakteristike diverzantskih dejstava u jesenjim operacijama 1943. godine_____	216
Obim diverzantskih dejstava u zimskim operacijama 1943/44. godine . . .	229

GLAVA ČETVRTA

DIVERZANTSKA DEJSTVA U ZAVRŠNIM OPERACIJAMA ZA OSLOBOĐENJE JUGOSLAVIJE

Diverzantska dejstva u vrijeme prenošenja težišta operacija u jugoistočne krajeve Jugoslavije.	257
Diverzantska operacija rušenja komunikacija na jugoslovenskom ratištu od 1. do 7. septembra 1944.	266
Grupa diverzantskih odreda NOVJ.	277
Diverzantska dejstva u spriječavanju izvlačenja njemačke Grupe armija »E«.	289
ZAKLJUČAK.	305
IZVORI I LITERATURA.	321
REGISTAR.	329

Tehnički urednik

Nikola Savić

Jezički redaktor

Slavko Kolorogić, profesor

Korektor

Stanislava Bjeletić

Registar

Zilvka Papak

Korice i omot

Dijana Ivanisević, dizajner

Štampanje završeno decembra, 1983

Štampa: GRO »Kultura«,
OOUR »Štamparija Kultura«, Beograd, Makedonska 4